

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII - Број 525
Субота, 20. јануар 1962.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

УВЕК КРИВ

Свирепу процедуру којом је неки окривљени морао да докаже своју невиност, називали су у средњем веку „божјим судом“. Оптужени је морао да из котла с кључалом водом извуче прстен а да при томе не опече кожу на рукама, или да из ватре извуче усјањено гвожђе. Разуме се да је овакав несрећник могао унапред да се помири са судбином и казном која га је очекива-

ла јер на овај начин доказивати невиност било је немогуће.

ПРИСТОЈНОСТ

Леди Гауф, истакнута припадница највећег лондонског друштва у 19. веку, написала је 1863. године једну књигу о пристојном понашању. На 80. страници њене књиге може се прочитати следећи пасус:

„Савремена домаћица водиче рачуна о томе да дела женских и мушких аутора буду на њеним полицама пристојно одвојена. Те књиге не смеју стајати једне поред других сем у случајевима кад су у питању дела аутора који су законски муж и жена.“

УМЕСТО НАРКОЗЕ

Још у старој Грчкој, а касније и у Риму, хирурзи су знали за наркозу. За њу су употребљавали опијум из мака и сок још неких других биљака помоћу којих су успевали да изазову потпуну неосетљивост пацијента чак читавих

пет часова. Њихово искуство било је у средњем веку готово сасвим заборављено и средњовековни видари опјали су своје болеснике у правом смислу те речи јер су им пре операције давали огромне количине ракије.

У ОВОМ БРОЈУ: Пет обруча за четрнаест дана. Потоша у снежној пустињи
»Секретар« електронској мозга. Леопард је скочио. Тарабана. Триеза наших књижевника. Прича

ЗА ТРЕНУТАК — ВЕКОВИ

Човек се користио ватром од најранијих времена. У то далеко, прадавно доба ватра је била за њега загонетка, нешто што није могао да схвати. За старе народе ватра је била елемент, основна материја живота, како је тумачио грчки филозоф Аристотел (388—322. пре наше ере), који је прихватио Емпедоклово мишљење о четири основна елемента. По Аристотелу сваки од ова четири елемента: ватра, вода, земља и ваздух носиоци су одређених особина, а те су: суво, топло, влажно и хладно.

Па и поред тог а и допнијих тумачења требало је да прође дуго времена да се сазна шта је ватра, заправо шта је сагоревање. То је тек успео да растумачи Лавоазје (1733—1794), француски хемичар и отац модерне хемије. Године 1777, он је обавестио о томе француску Академију наука овим речима:

— Слободан сам да академији предложим једну нову теорију сагоревања, или штавише, да говорим с резервом које сам се увек придржавао, о хипотези

помоћу које се могу објаснити све појаве сагоревања и калцинације, па делимично и оне које су у вези са дисањем животиња. Прве основе ове хипотезе саопштио сам већ у једном мом ранијем раду, али морам признати да тада нисам имао смелости јер нисам био довољно ни сам убеђен да могу супротставити своје мишљење, које је могло изгле-

дати појединачно, теорији Стала и многих славних људи који су му следили.

Овај славни научник завршио је живот на трагичан начин за време Француске револуције. Његов савременик, познати математичар Лагранж рекао је: „Доста је и један тренутак да се скине глава, али векови неће родити такву“.

Село надажњућа

Тридесетак километара од Париза налази се село Овер на реци Оази. Куће су у селу расуте између једне висоравни и реке, под блештавим небом, прозачним чак и онда када њиме промичу облаци. По улицама, оивченим белим кућама, многи уметници налазе мир и свежину која их надажњује. Сваке године овај привлачни кутак посете хиљаде људи јер је то гнездо импресионизма.

Око 1850. године овде се наставио сликар Добињи. Његов атељеуско је постао место састанка младих уметника. Ту су долазили Реноар, Клод Моне, Сезан и Сислеј, а и његов старији друг Коро, сликар зора и сутона.

Још и данас се у Добињије вом атељеу, који је постао прави музеј, налазе многи радови на којима су приказане обале Сене и нормандијски пејсажи. Сислеј, Реноар и Добињи волели су да се спусте низ реку једрилицом према Авру и Онфлеру.

Противници „анегдотске и историјске школе“, они, импресионисти, хтели су да прикажу одразе светлости. Али, мало је покрајина које су могле да очарају сликаре нове школе као што је овај предео, а нарочито долина реке Оаве. Промењљива боја воде

и магловита светлост одговарали су правим и префињеним уметницима, који су, због отпора према шаблонима академизма, хтели да открију непознате истине, боју сенке, па и самога снега. Постоји једна анегдота из тога времена. Једног зимског дана неки сељак гледао је Сислеја како ради седећи пред својим ногарима!

— Пази — рече он — ви стављате ружичасту боју да би приказали снег! Веровао сам да је он бео...

— Зажмурите — одговори

сликар, — па ћете видети да је он ружичаст.

Једно узбудљиво сећање већано је за Овер; сећање на великог и несрећног Ван Гога. У мају 1890. године он се ту настанио у једном кафесторану који носи његово име. Два месеца доцније он је ту испалио себи метак у срце. Што су више настојали да га излече, он је све више одбијао негу:

— Оздравити? Бескорисно! Туга ће трајати увек. — одговарао је он.

Једине у Европи

Ерика, Марга (горе), Хени Маријана (доле)

Ерика, Марга, Хени и Маријана од пет месеци

Једине четворке у Европи недавно су прославили свој 26. рођендан. То су сестре: Ерика, Марга, Хени и Маријана из места Кипс у Немачкој.

ТУ И ТАМО ПО СВЕТУ

Путујући широм света људи свашта чују, виде и запазе. Овде ћемо навести неколико занимљивих ситуација из „белог света“.

Вратарка Оксфордског универзитета дала је оглас следеће садржине: „Издаје се мблирана соба за студента. Универзитет у кући.“

Према статистичким подацима око 63% возача у Западној Немачкој имају маскоту у

колима, а само 8% конопац за вучу аутомобила у случају да им се мотор поквари.

У једној радњи за намирнице у Белфасту обешена је покрај касе једна објава на којој пише: „Робу дајемо на кредит само муштеријама старијим од 80 година или бабама и дедама који прате мањџи.“

Полиција у Њу Делхију пронашла је да један човек

живи у цекој јами и да за њу не плаћа ништа. Пошто су му на једном месту јаме причврстили „кућни број“ они су га приморали да плаћа и одговарајућу месечну кирију.

Још пре 16 година разрушена је железничка пруга од Риминија до Сан Марина. И данас тамо не саобраћа ни један воз. Међутим, управник станице и даље прима своју плату, иако време проводи у га-

јењу парадајза између шина. У реду вожње за странце стоји: „Постојећа станица спада у најмирније на свету“.

У рубрици „венчања“ у једном италијанском листу могао се прочитати и овакав оглас: „Спремна сам да чујем нове предлоге Ђузепе Венезија који је 1919. године тражио моју руку. Сада сам слободна — Бруна“.

МАРГАРЕТА ШТАЈФ (1848-1909)
ИЗ ГИНГЕНА (НЕМАЧКА)
МАДА ЗБОГ ПАРАЛИЗЕ НОГУ СТАЛНО ПРИКОВАНА ЗА СТОЛИЦУ ОСНОВАЛА ЈЕ ЧИСТАВУ ИНДУСТРИЈУ ПРАВЕЊИ ПРВЕ ПЛИШАНЕ МЕДВЕ У ЕВРОПИ

© 1961, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

Веровалти илџе!

ХРАМ **МИРСАВЕТИ** У АНАРАДХАПУРИ (ЦЕЈЛОН)
КОЈИ ПОКРИВА 50 АКАРА САГРАДИО ЈЕ КРАЈ ДУТУГЕ-МУНУ У ЗНАК ИДЛАЊА ШТО ЈЕ ПОЗЕО ЧИНИЈУ ПИРИНИКА НЕ ПОДЕЛИВШИ ЈЕ СДВОЈИЦОМ ПУТНИЦИМА-НАМЕРНИКА (161-137 ПРЕ НАШЕ ЕРЕ)

МОРСКОГ ПУЖА

У ЧИЈИ СЕ ОТВОР ЗАГЛАВИЛА НЕЧИЈА ИЗГУБЛЕНА ВЕШТАИКА ВИЛИЦА НАШАО ЈЕ С. МЕНТЈЕС ИЗ ИСТОЧНОГ ЛОНДОНА (ЈУЖНА АФРИКА)

НАЈМАЊА ПТИЦА НА СВЕТУ

МУЖДАК КУБАНСКОГ КОЛИБРИЦА ДУГАЧАК ЈЕ СВЕГА 5,7 САНТИ-МЕТАРА

ИГРА ОД 5 КИЛОМЕТАРА!

У РИБАРСКОМ СЕЛУ ЛЕКЕИТО (ШПАНИЈА) ВЕК 300 ГОДИНА ОДРЖАВА СЕ СВАКОГ 29. ЈУНА ТРАДИЦИОНАЛНА СВЕЧАНОСТ ИГРАЊА НА ДРВЕНОМ САНДУКУ КОЈИ 6 ЛУДИ НОСЕ ПУТЕМ ДУГИМ 5 КИЛОМЕТАРА. АКО ИГРАМ ЗАСТАНЕ ДА СЕ ОДМОРИ ПРЕ НО ШТО ОТИГНУ НА ЧИЈ ДРУГОВИ ГА БАЦЕ У МОРЕ

ОПТИЧКА ИЛУЗИЈА
СМУЧКЕ КОЈЕ МЕЊАЈУ ПРАВАЦ

ПОЉСКА ИЗВОЗИ ЛАВОВЕ

Поред осталих „извозних производа“ Пољска извози у Африку и дивље животиње, међу којима и лавове. Зоолошки врт у пољском граду

Вроцлаву постао је познати извозник дивљих животиња. За 90 година свог постојања он је послао у разне земље око 80 лавова, тигрова, пума и пантера. Све ове животиње дошле су на свет и одрасле у заробљеништву.

БРКОВИ КРОЗ ВЕКОВЕ

Будимпештански берберин Ласло Маркуш издао је недавно оригиналну књигу. На 30 страница он прича много-

вековну историју... браде и бркова. Аутор сматра да су по свом облику најразноврснији били бркови и браде Француза.

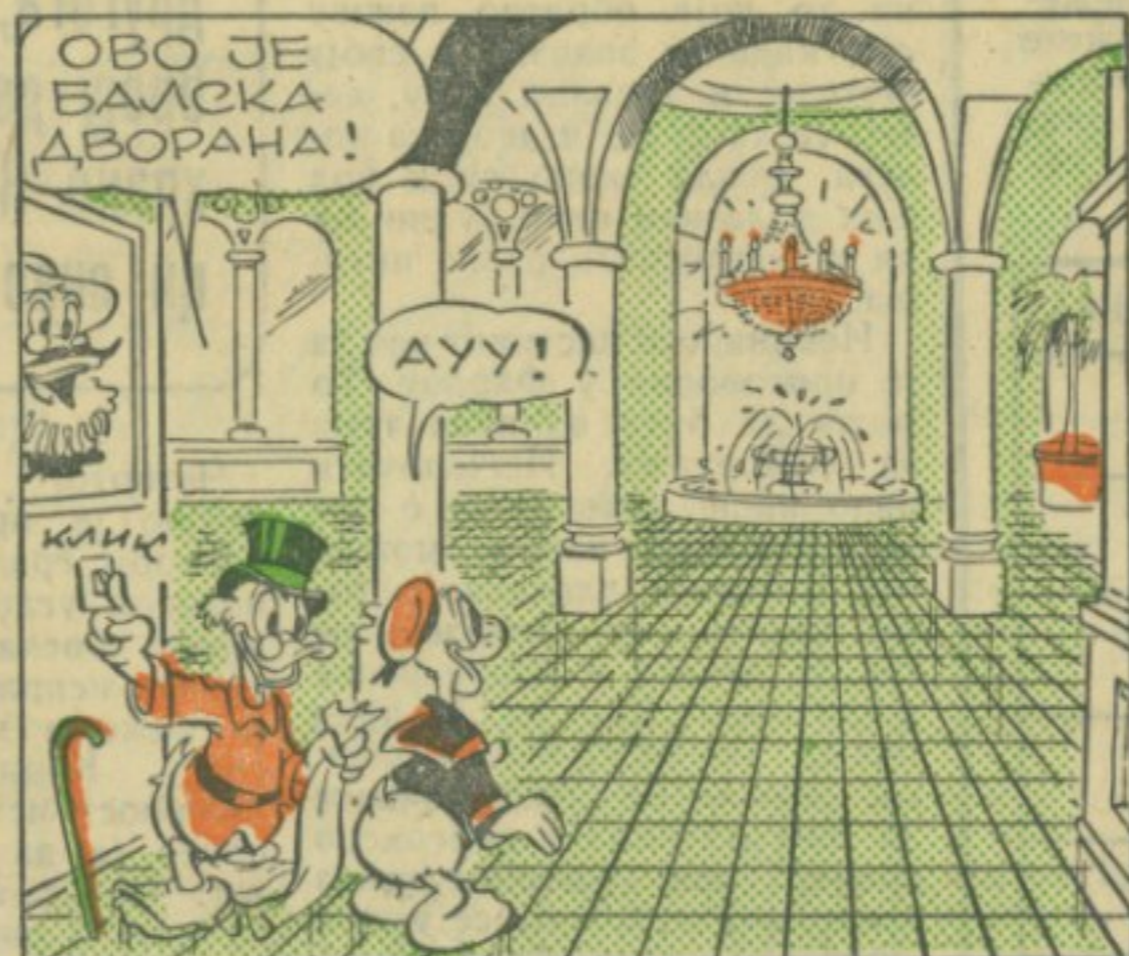
ОПРЕЗНО, ПЛОВКЕ!

У многим крајевима Холандије појавио се нов саобраћајни знак: црвени круг са сликом пловке.

Нови саобраћајни знаци су постављени у местима где

домаће пловке прелазе из једне воде у другу. У Холандији, која је испресецана каналима и где има много пловки и гусака а саобраћај је веома жив, оваква предострожност више је него потребна.

Концерт на стакленим инструментима

Једна група данских музичара свира на најосетљивијим дувачким инструментима на свету: направљеним од стакла. Њихова вредност се не може проценити јер таквих више нема, то су све уникати које је 1934. године направио један дански дувач стакла. Тајну прављења Хуго Мојлер је понео са собом у гроб. Пшито је направио десет стаклених инструмената он је са

својим друговима радницима приредио концерт у добровољне сврхе за помоћ деци. Диригент Кеј Олсон и још неки музичари купили су ове инструменте исплативши у ствари само вредност стакла али и данас они често свирају на њима кад се приређују концерти у добровољне сврхе. Ремек-дело је инструмент чија је савијена цев дуга 6,30 метара.

ПРВИ ПОЧЕЦИ

На рачун метеорологије, бар кад је у питању прорицање времена праве се вицери у целом свету. Поводом недавног заседања светске метеоролошке организације у Риму, коме је присуствовало око стотину научника из 35 земаља, у једном извештају Унеска сасвим умесно стоји: „научници нам могу тачно одредити какав ће положај имати Марс после 500 година, али они не знају какав ће време бити идуће недеље.“
Да би се предвидело шта ће бити у будућности — треба добро познавати прошлост. Метеоролошки подаци нису нигде систематски прикупљени раније од 150 година а то је само делић секунде према огромном периоду у коме су се дешавале велике климатске промене на земљи.
Интересантно је да ни мала Србија није заостала иза европских земаља јер

је и у њој још пре 110 година заведена метеоролошка статистика, из које дајемо неке податке.
Средином прошлог века већ је вођена метеоролошка статистика у Србији. В. Јакшић, наш први статистичар давао је и о томе податке и упоређивао их са неким градовима у Европи који се налазе на приближно нашој географској ширини и имају надморску висину сличну Београду.
Београд је 1854. имао изузетно јаку зиму: 25 одсто више мразева него обично и двапут више него 1853. У децембру је само један дан био без мрза, у јануару половина, у фебруару седмина а у марту једна трећина месеца. Април је био јако промен-

љив: 25 степени температура је пала на три степена, због чега је воће затечено у цвету пропало. Исто тако та година је била изузетна и у погледу воденог талога. У јулу је нападало кише 89 милиметара, док је у априлу било само 9,1 у мају 19,4 а у јуну 52 мм. Последича је била врло корисна — велики род кукуруза.

НЕПОЗНАТИ ИЗ СВЕМИРА

На улазним вратима зазвонило је звоно. У истом тренутку деца су почела да плачу, млеко у кухињи кипи, а куче Мики, узнемирено оваквом буком, залајало је додајући свој глас општој пометњи. Лаура Фарло, док је ишла ка вратима да их отвори била је у стању да непознатом посетиоцу тресе о главу чинију, у којој је мутила неко тесто. Ко је то узнемиравао у ово најкритичније време када јој се чинило да на леђима носи чивау кућу.

Пред њом се нашао неки чудан човек омањег раста и готово сиве коже. У руци је држао неке формуларе и отворено наливперо.

— Извините што вас узнемиравам. Наша установа врши једну врло важну анкету

и били бисмо вам захвални ако нам дате одговоре на нека питања.

Глас непознатог је био чудно дубок и пријатан за његов изглед, јер је цела појава и поред беспрекорног одећа одавала неугледног човека. У том топлим гласу и великим зеленим очима било је нечега сугестивног и није дозвољавало да му се ма шта одбије. Домаћица је заустила већ да каже како нема времена али је само слегла раменима и пустила незнанца у кућу.

Пошто је скинула млеко са ватре, вратила се у собу где су деца, као неким чудом, престала да плачу и погледала непознатог човека који им се смењо. Само је кер из угла собе тихо рекао:

Испуњавање једног подужега упитника није трајало баш дуго пошто су питања била врло вешто састављена, а непознати је према њеним речима уписивао само неке неразумљиве знаке. Био је то један од упитника сличних онима на које су људи већ навикли пошто су их вршили сви: од државних органа па до великих предузећа која су на основу њих састављала своје планове производње. Мало више се незнаца једино задржао на породичним питањима као што су: „Колико имате деце?..“ „Како се хране?“ „Који су главни проблеми у вашој кући?“... и сличним.

После неких петнаестак минута човек је покупио своје формуларе, захвалио се и отишао. Још неколико тренутака Лаура је стајала на вратима као занета а онда, лагано дошавши себи, осети како је хвата сриба што јој је више од четврт часа пропало због овако глупе ствари. Деца су поново почела да плачу, а Мики да лаје.

Њен муж је дошао по обичају кући тек касно поподне после напорног дана у редакцији. Пошто је пољубио жену и децу отишао је да се умије а затим су сели да вечерају. У неvezаном разговору жена је поменула човека који је дошао да их анкетира. Фарло у првом тренутку на то није обратио пажњу али када се завалио у своју фотелју и запалио лулу, сет се да су му и двојица колега рекли како су и код њих долазили неки чудни људи и постављали разна питања.

Новинарски инстинкт вао да је проговорио у Фарлоу. То може да буде одлична тема за репортажу. Ишчепрати мало више материјала о гоме и написати чланак, можда чак и серију чланака, о гоме колико су депласирале све те анкете и испуњавање формулара. Као да је пред очима већ видео наслов чланка: „Докле ће разне анкете да нам одузимају драгоцену време?“ или „Фабрике кекса и мармеладе мешају се у наш приватни живот“. Све ће то по тркнати цифрама о изгубљеним сатима. Сасвим загрејан за ову тему он реши да следећег јутра оде право у централни статистички завод и распита се колико се разних анкета одржава у граду.

Одговор статистичког завода га је изненадио и узбудио: у граду се тренутно не води никаква анкета, ни државна ни приватна. Кроз главу су почеле да му пролазе разне мисли и све подједнако страшне. Помислио је прво да је тајнаствени човек са анкетним листићима члан неке гангстерске банде која на мерва да му киднапује децу. Али је то брзо одбацио јер би разбојници вероватно пронашли неког богатијег. Шта је онда по среди?

После целог дана распитивања установио је да тајнаствени посетиоци нису долазили само у њихову кућу већ и код других. Сви су се описи мање више слагали. Сигурно је да свуда није стигао исти човек али су сви готово потпуно личили и имали некакав хипнотични глас. Свуда су били врло љубазни, постављали иста питања и марљиво испуњавали своје дуге формуларе.

Фарлоу се учинило да се морало радити о некој шпијунској организацији. Али како с тим сагласити питања која су се односила на исхрану, дециј одгој, односе у породици и уопште на начин живота људи.

Са неколико пријатеља новинара Фарло је решио да поведе истрагу на своју руку. Пошто су добро проучили крајеве где су се они појављивали направили су праву заседу: чим угледају неког ко одговара опису кренуће за њим и видети да ли ће ући у неку кућу да неког испитује. Затим ће га пратити да сазнају где је њихов главни стан.

У току три дана западали су у глупе и непријатне ситуације пратећи грађане који су им се чинили сумњиви али који заиста нису имали никакве везе са незнанцима.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

У многим кућама у граду непознати људи, сви налик један на другог, извршили су анкету о броју деце и начину њихове исхране. Ко су тајнаствени незнанци сиве коже и зелених очију?

Четвртог дана у подне Фарло је, пролазећи самим центром града пред једним излогом угледао омањег мршавог човека у беспрекорном оделу, неприродно сиве боје коже и великих зелених очију. Користећи сву своју умешност искусног новинара почео је да прати непознатог. После неколико стотина метара овај је ушао у једну кућу и пошто је добио прегледног списак станара упутио се на трећи спрат. Нека жена му је отворила врата. Пошто јој је показао дуге формуларе она га је пустила унутра. Из другог дела ходника, Фарло је кроз неки светларник и стаклена врата успео да сагледа незнанца како седи за једним столом и пише.

Када се овај после извесног времена поздравио и изашао напоље пошао је да га прати. Трајало је то читаво два сата. Незнаца је обавио још пет сличних разговора а онда се са првим сумраком упутио у једну од споредних улица. Ушао је у зграду где су се налазила нека предузећа за израду електронске опреме. Ушао је у један од лифтова и попео се до по-

следњег спрата, отворио врата предузећа које је носио назив Свет електронских чуда, и нестало унутра. Са својим људима, које је позвао из прве телефонске говорнице, Фарло је поставио празну заседу — да би отишли на даље кретање непознатог.

Њихово запрепашћење није било мало када су видели да је у току сата у ту кућу ушло ни мање ни више него дванаест људи који су и поред разнобојних одела изгледали сви потпуно исти: сви малог раста, исте боје коже, мршави и великих зелених очију.

Не знајући шта више да мисле о свему и уплашени од онога што нису могли да разумеју, Фарло и његови људи одлучише да зову полицију.

Користећи свој утицај код шефа градске полиције и слагавши га да се у згради који је опасна банда злочинаца добио је двоја кола са предстваницима реда који су опколили кућу и попели се на двадесети спрат.

Ни куцање ни позиви да се отворе врата нису помогли. Неколико снажних полицајаца су онда налетели на врата и уз помоћ секире про-

валили унутра. Остали уђоше за њима са напереним револверима. Али сем обичних канцеларијских празних просторија није било ничег више. На крају стана нађоше још једна закључана врата која брзо пустише. Нашли су се у некој врсти лабораторије која је много подсећала на фотографску мрачну комору. Неке чудне електронске справе биле су поређане поред зидова а у једном углу тринаест пари одела које су незнанци носили. Ту су биле и њихове празне актићашне. А стан није имао никаквог другог излаза.

На једном малом столу налазила се цедуља на којој је уредним штампаним словима било исписано:

„Захваљујући вам на љубазном, иако нехотичном гостопримству. Ми смо наш посао проучавања људске врсте на планети Земљи, у овом периоду њеног развика, углавном завршили. Ваши потомци могу да нас очекују кроз хиљаду ваших година, када ће те вероватно достићи напредак који ће омогућити ближи контакт између цивилизације наших двеју удаљених планета“

Минут истине

За 60 секунди треба да одговорите — мислимо на наше најмлађе читаоце — на следећих 20 питања.

Треба искрено да одговорите на ова питања бележите себи 10 поена ако можете рећи „увек“, 5 кад одговорите „понекад“ и нулом кад вас истина примора да кажете „никад“.

	УВЕК	ПОНЕКАД	НИКАД
1. Ујутру, кад вас зову да устанете, да ли сте расположени?			
2. Да ли са задовољством обављате јутарњу тоалету?			
3. Да ли припремате торбу за школу још увече, пре спавања?			
4. Напуштате ли кућу тихо, пазећи да не узнемиравате своје укућане и суседе?			
5. Да ли сте обазриви кад прелазите улице?			
6. На путу за школу мислите ли на лекције, или на забаву за време одмора?			
7. Делите ли радо своју ужицу?			
8. Прихватате ли без негодовања заслужену казну?			
9. А како незаслужену?			
10. Да ли браните своје младе другове ако су угрожени?			
11. Да ли сте добар друг у игри?			
12. Мислите ли да су ваши другови задовољни вашим одговором на горње питање?			
13. Да ли сте узбуђени ако вас нешто примора да задоцните у школу?			
14. Примате ли без мржњења ако вас не пусте да изађете из куће?			
15. Да ли научите лекције одмах по доласку из школе?			
16. Перете ли руке пре ручка?			
17. Да ли се бузите кад вас опомену што стављате лактове на сто постављен за обед?			
18. Да ли сте испражни у раду — да ли задржите сваки посао до краја?			
19. Да ли сте завидљиви, ако ваш друг прими поклон који сте ви прижељкивали?			
20. Да ли волите лист који читате?			
Укупно:			

На крају „минута истине“ ако је збир 0, ви почните још једном из почетка — можда сте се преварили. Ако на жалост нисте, онда — жалимо ваше родитеље, другове и све оне који се налазе око вас. Ако ваш збир износи од 5 до 50 можете озбиљно да размислите о свом понашању. Ако је збир од 55 до 100 не може се рећи да сте непристојни. Од 105 до 150 — онда се може рећи „браво“! Али се ипак потрудите да у будуће збир буде већи. Ако је збир од 155 до 195 онда се за вас потпуно може рећи да сте баш како треба. Гледајте да ни у 1962. години своје понашање не промените. А ако је збир испод 200 — почните да проверавате ваше одговоре јер сте можда ипак негде себе преценили.

ЧАСОВНИК ЗА МАРС

— Ставите своје васионске часовнике — рећи ће својим путницима неколико тренутака по узлетању, командант ракетног брода Земља-Марс. И сваки од њих ће са радо-зналошћу погледати тај сат који изгледа необично компликовано и који Интернацио-

нална компанија Астролитије Земља-Марс нуди бесплатно сваком свом путнику.

На цифарнику се четири игле, две црне и две црвене, крећу по редовима црвених и црних цифара и малих поља на којима су записани дани и месеци.

Ево једног драгоценог „накита“ који ће омогућити свим људима, будућим путницима на Марс, да не изгубе потпуно појам о времену, јер у васиони минути и дани немају исту вредност као на Земљи. Само један поглед на часовник — и људи ће бити у исто време и на Земљи и на Марсу.

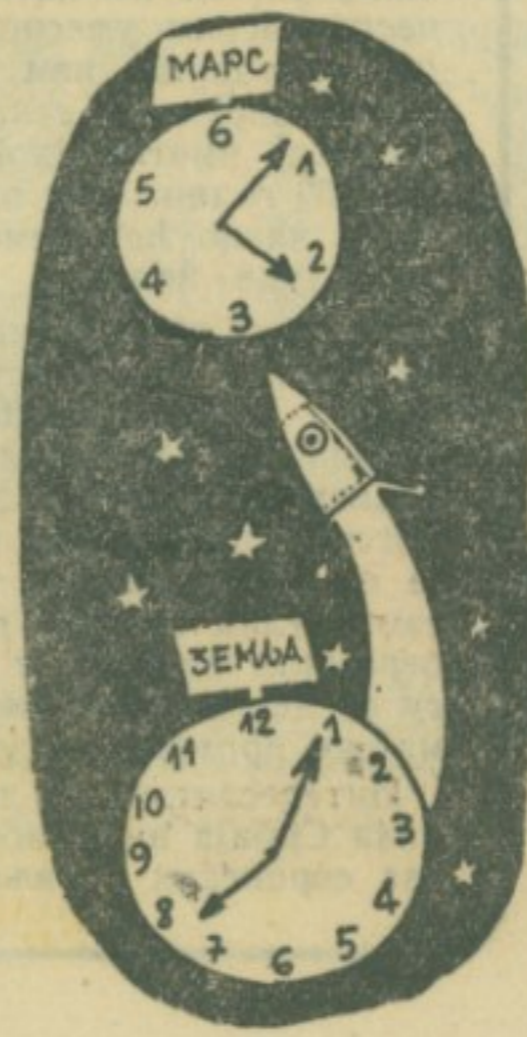
Пре него што се буду решити на овај пут људи ће морати да посећују специјалне курсеве на којима ће изучавати како се израчунава време у простору, Ајнштајнову теорију релативитета и друго. Оно што треба људи да знају то је да поред дужине, ширине и висине постоји и четврта димензија — време. Сунце које ми гледамо тачно у подне, у ствари видимо онакво какво ‘е било у 11 ча-

сова и 52 минута, пошто његовој светлости треба 8 минута да стигне до нас.

Свемирски путници мораће да се обанесте и о „реду вођење“ који је мало смелији од железничког. Марсу, удаљенијем од Сунца него Земља треба 668 дана уместо наших 365 да би се окренуо око Сунца. Зато је марсовска година дужа од наше: 15 наших година дуге су као 8 марсовских.

Један амерички научник, конструктор овог првог „васионског часовника“ који може да се употреби и на Марсу, сматрао је да ће бити добро ако упрости ствари и сачува 12 месеци на које смо ми научили. Зато је начинио месеце са 56 дана, сем марта, јуна, септембра и децембра, који имају по 55.

За време пута Земља-Марс, који може да траје од 142 до 278 дана, што зависи од удаљеног положаја планета у моменту поласка, а и од изабраног пута — путници ће имати времена да се навикну на овај свој часовник.

ЛЕОПАРД ЈЕ СКОЧИО

КРОЗ ТАЈГУ У ПОТРАЗИ ЗА ЗЛАТОМ

Совјетски геолози и 60-годишњи становник тајге Георгиј Улсутијев, њихов водич и саветник.

Групе инжењера и геолога, снабђене најмодернијим справама и потпомогнуте авионима и хеликоптерима трагају с оне стране Бајкалског језера у Совјетском Савезу за драгоценим металима и рудама. Стручњацима је пошло за руком да открију огромна лежишта бабра, а сада је најављен прави „крс ташки рат“ злату, олову,

молибдену и другим ретким металима.

У Совјетском Савезу је разрађен план трагања за златом који је много ширих размера од свих досадашњих акција.

Да би се остварио овај план у тајги се постављају нове железничке пруге и изграђују лабораторије и истраживачки центри.

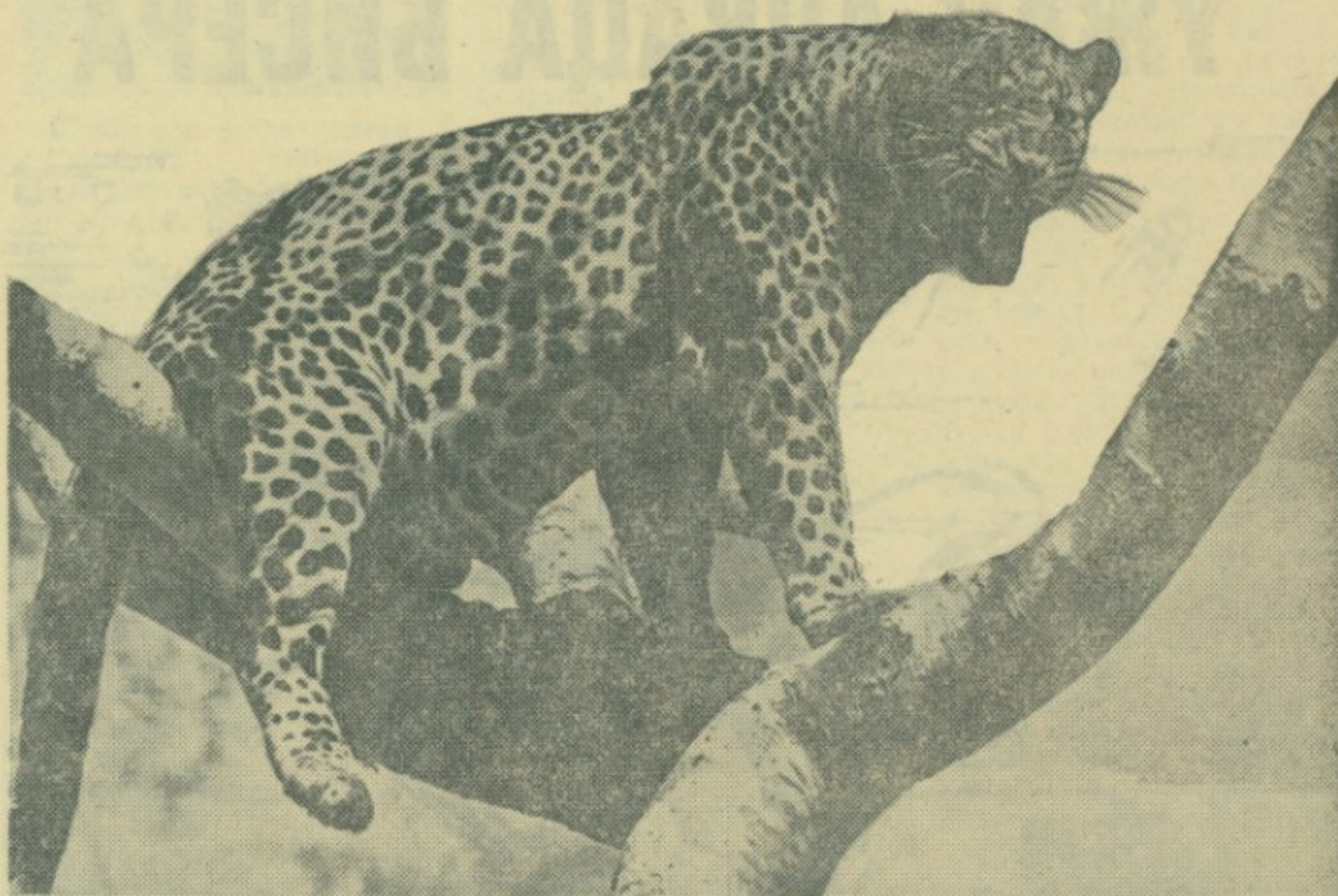
Радници који су радили на путу Гома — Рутсухуру у Конгу, имали су обичај да доведу и своје козе које би везивали поред пута да мирно пасу. Једног дана, кад су радници отишли да ручају о оближње село, наишао је леопард и удавио све 22 козе, а ниједну није појео. Радници су били очајни због толиког губитка.

Овај догађај описао ми је чувар дивљачи Хојер коме је вероватно тај исти леопард убио три овна, 17 кокошака и 20 питомих зечева. Зато он каже:

— Леопард је по природи убица, он око себе сеје само смрт!

Познато ми је више таквих случајева и знам да то нису пуке ловачке приче. У близини националног парка Најроби у Кенији, један леопард је удавио 24 овце. После шест дана убио је у тој близини још шест оваца поред дивног великог овчарског пса, кога је одвукао два километра даље.

У Мурхисон-Фалс националном парку у Уганди чувар који је једног дана 1959. године крстарио на бициклу приметно је у удубљењу поред пута једну бебу-леопарда. Опрезно је хтео да прође али није рачунао на брзину мајке која је скочила на ње-

гова леђа. Избезумљен од страха он је окретао педале на бициклу све брже, а ипак је свој терет пренео неких 300 метара када је звер назад спаала са његових леђа.

Неки човек у Ганзи у Јужној Африци пошао је у лов, праћен својим псима. Изненада га је из жбуна напао ле-

Познати зоолог Грци мек проучавао је у Конгу живот леопарда. Његови закључци: леопард је по природи убица који и кад није гладан сеје око себе само смрт

опард. Кад су се при мало одмакли човек опали два пута на дивљу звер која је након рањена и даље ишла према човеку и успела да га обори на земљу. Али су се умешали пси. Нападоше звер и она побеже са ловчевом пушком у зубима. Док човек још није стигао ни да стане на ноге, леопард се врати, али без пушке и нападе поново човека. Пред навалом паса он се опет повуче, али остави човека озбиљно повређеног. Недалеко од тог места нађен је леопард мртав... подлегао је ранама које је задобио пушком.

У Серенгетију сам увек одседао код чувара Мајлс Тарнера. На терасу његове куће често је ноћу навраћао леопард. У овом крају они не нападају човека, али одвлаче псе и мачке. Кад зачује маукање леопарда мачка Тарнерових силном хоће да изађе из куће као да тежи да буде раскинута. Да не би изгубили своју љубимцицу свако вече су је везивали узицом за кревет.

Мајлс је једанпут наишао на необичан приказ: испод једног дрвета стајало је десет лавова, који су режали јер је на дрвету, 10 метара високо, седео леопард и сладио своју жртву, велику газелу. Да му нико не би сметао за време обода — ни шакали, ни хијене ни лешинари он се сместио међу расцветале гране. Али како су лавови били веома узнемирени, пегави леопард се уплашио — скочио је са дрвета и нестао у густини. Онда се један лав попео на дрво, али је једва газелу, прикљештену између две гране, успео да раскине и да слатки плен у комадима баца лавовима.

Изгледа да су лавови и леопарди у ближем сродству но што се до сада мислило. У Јапану су се 1960. родила у зоолошком врту у Ханшину два „мешанца“ тешка по 4 килограма која су добила назив „леопони“. Отац им је био петогодишњи лав по имену Кошиво, а мајка Соноко, млада леопардица.

Леопарди су крволочни, али веома чувају свој живот. Зато ретко нападају животињу од које би могли сами да страдају. Амерички истраживач Рајт, посматрао је леопарде и приметно да је један убио 7 газела, 2 антилопе, једног павијана, једног дивљег пса, једну гну антилопу и једну зебру. Гну и зебре су додуше велике животиње, али он се показао опрезан — избрвао је њихове младунце.

Због оваквих случајева, који нису свакодневни али показују леопарде опаснијим но што јесу, годинама су их људи немилнице таманили потпуно заборављајући да су они чак и корисни јер уништавају павијане. Борба је обично врло тешка јер павијани не дају лако свој живот. Један ловац посматрао је из далека сукоб између вође једне групе павијана и леопарда. После тешке битке оба су се ратника изненада умирала: на „бојном пољу“ је павијан остао непомичан поред једног високог термитњака, услед повреде кичме, а с друге стране је лежао мртав леопард распорена стомака.

Постхт су леопарди у источној Африци готово потпуно утамањени почели су да се множе павијани. Становници ових крајева су постали неспокојни јер се показало да је безнадежно борити се против ових длакавих разбојника који су им уништавали поља и вртове. Нападају и мале антилопе и козе и једу их у сласт. Због овога су леопарди поново законом заштићени од убијања. Ако постану досадни у близини фарми, људи их не убијају већ их лове живе и предају националним парковима.

СТАКЛЕНЕ КУЉЕ

У украјинском институту за грађевински материјал произведене су стаклене плоче које се могу употребити за зидове, преградне зидове, ограде и друге грађевинске радове. Плоче су направљене на бази стакла и синтетичких смола и за сада се производе у прозачној, жутој, зеленој и боји беле кафе.

Творци ових плоча тврде да су оне много боље од досадашњих грађевинских материјала: не подлежу корозији, тако да се њима могу изграђивати „вечни“ објекти. Поред овога оне одбијају инфрацрвену а пропуштају 70 процената ултравиолетних зракова, неопходних за живот човека и растиња.

Сада се изграђују уређаји који ће омогућити серијску производњу плоча различитих формата и дебљине.

Изграђен је и пројект првог стамбеног објекта начињеног од ових плоча. То је петоспратница, сва монтирана од стаклених плоча и блокова. Тежина једне собе или кухиње износила би само пола тоне.

WALT DISNEY БЛИЗНАЦИЊЕ

ЈУТРО... ОХ! ЕНО МАМЕ! СВЕ ЈЕ СПАКОВАЛА! ГОТОВО ЈЕ... ВРАЌА МЕ У БОСТОН!

САД... ИЛИ НИКАД!

СКРИВАЈУЊИ СВОЈА ОСЕЋАЊА, МЕГИ ЧЕКА КОЛА КОЈА ЋЕ ЊУ И ШЕРОН ОДВЕСТИ НА АЕРОДРОМ...

АЛИ, МЕГИ, ЗАР МОРАШ БАШ ДАНАС ДА ПУТУЈЕШ? ПРИЧЕ-КАЗ БАР ДА ОДВЕДЕМ ДЕЦУ НА ЛОГОРОВАЊЕ КАО ШТО САМ ИМ ОБЕЋАО...

ШТО ПРЕ, ТО БОЉЕ, МИ...

А ТАДА СУ СТУПИЛЕ НА СЦЕНУ ЊИХ ДВЕ!

ЈЕДНА ОД НАС ЈЕ ШЕРОН... АЛИ, ОНА СЕ НЕЋЕ С МАМОМ ВРАТИТИ У БОСТОН ДОК ТАТА НЕ ИСПУНИ СВОЈЕ ОБЕЋАЊЕ И НЕ ОДВЕДЕ НАС НА ИЗЛЕТ!

НЕ МОЖЕТЕ НАС РАЗДВОЈИТИ... ЈЕР МИ ВАМ НИКАД НЕЋЕМО РЕКИ КОЈА ЈЕ КОЈА!

НЕВАЈАЛИЦЕ МАЛЕ! УЛОВИЛЕ СУ НАС!

КАД ЈЕ СВЕ БИЛО СПРЕМНО, БЛИЗНАЦИЊЕ СУ ДОЗНАЛЕ ДА И ВИКИ ИДЕ С ЊИМА...

ЗАР СТЕ ОЧЕКИВАЛЕ ДА ЊУ СВОЈУ ВЕРЕНИЦУ ОСТАВИТИ САМУ ТРИ ДАНА?

АЛИ... АЛИ...

АЛИ, ТАТА... МИ СМО МИСЛИЛЕ ДА ЋЕ МАМА...

АЈДЕ! ДА ВЕК ЈЕДНОМ КРЕНЕ ОВАЈ НАШ ЦИРКУС!

МАЛЕ МОЈЕ, ИСКОРИСТИТЕ ОВАЈ ИЗЛЕТ ДА СЕ ЗБЛИЖАВАЊЕ С ВАШОМ БУДУЋОМ МАКЕХОМ!

АЛИ...

ХММ... НЕШТО МИ КАЖЕ ДА ТО ЗБЛИЖАВАЊЕ НЕЋЕ БАШ БИТИ ПРИЈАТНО ЗА ВИКИ!

ТАРАВАНА — УЖАС ЛОВАЦА БИСЕРА

У обимној литератури о Полинезији, атоле Таумоту називају „Бисерним острвима“. То име било је, неоспорно, сасвим оправдано пре стотина година, али данас оно припада прошлости као што припада прошлости и назив „Земља Хиалибара“, како су некад звали Шведску. Давно је прошло оно време када је гњурац био незадовољан ако на сваких десет шкољки не би нашао најмање једно или два крупнија зрна бисера. Данас ретко ко долази до таквог блага. Разлог је тај што данас много више него раније шкољке сакупљају због седефа и због тога Бисери једноставно не доспевају да се развију.

Из књиге «Срећно острво» природњака Бенгта Данијелсона који је неколико година провео на тихоокеанским острвима

Трговина седефом веома је порасла последњих година и зато су таумотуански бисери готово сасвим ишчезли с тржишта...

Док је брза моторна лађица звукла наше чамце према селу, пребројали смо ловину. Резултат није био лош: 211 шкољки од којих су многе биле велике као тањир и тешке око два килограма. Још у чамцу смо их очистили од меса да бисмо љуштуре продали чим стигнемо. Наша журба и предострожност показали су се умесним: чим смо се приближили обали, читава гомила прекупаца бацила се на нас. Сваки од њих дохватио је по један или чак и неколико чамца и вукао их за собом убеђујући гњурице да баш њему треба да пролази своју ловину. Двојица таквих прекупаца истовремено су прискочили нашем чамцу и стали га вући. Ми их, разуме се, нисмо спречавали у томе — нека нас само извуку на обалу!

На обали су стајали прекупци „вишег ранга“. Они су на земљи „изложили“ бицикле, старе грамофоне с трубом, одело и друге саблажњиве предмете. Наши другови из чамца, слично већини гњураца, нису одолели и дали су трговцима све седефне шкољке које су уловили. Одморивши се неколико часова, поново смо кренули у лов. Том приликом имали смо мање среће — свега 94 шкољке. Заједно с првим уловом то је изнело 209 килограма. Рачунајући по тридесет франака за килограм, наши другови зарадили су тог дана сваки по 3.135 франака.

Лако зарађен новац, рећи ће се! Али, није тако. Честа спуштања у велике дубине неизоставно наруше здравље. Већина гњураца раније или касније постају богаљи, а сваке сезоне неколико њих изгуби живот. Грчеви у мишићима и невестице под водом најчешће односе почетнике. Нису ретки ни изливи крви, а многи гњурици постају жртве најподмуклије опасности: циновских шкољки.

На дну мора, у пукотинама стена, често се крију циновске тридакне и ако гњурац ступи ногом међу њене отворене љуштуре — готов је. Шкољка се затвара и нико је више не може отворити.

За време нашег кратког боравка на Таукуми — нешто више од три седмице — били смо сведоци четири несрећна случаја од којих се један завршио смрћу.

Ако се догоди каква несрећна лов се одмах прекида. Тако смо и тада, чим смо видели да се цела флотила враћа, схватили да се нешто догодило. Сви становници на-

ДРУГА «СОФИЈА»

У Риминију у Италији је рођена 1938. године девојка о којој се данас у филмском свету много говори. То је Сцила Габел, која је почела своју каријеру као двојник филмске глумице Софије Лорен. Док је још ишла у школу приметно ју је један од филмских продуцената и одмах, на лицу места, ангажовао као двојницу Софије Лорен. Тек за школу дораслој девојчици овај филмски почетак без мукe, донео је и уображеност. Али када је Софија Лорен отпутовала 1955. у САД Сцила је остала у Италији беспослена. Убрзо је увидела да за њу лично и њену игру нико не показује интересовање и да је на филму представљала нешто и мала неко право само као двојник Софије Лорен.

— Поћи ћу својим путем — зарекла се Сцила када је небројено пута одбијена од режисера и продуцената. Решила се да издржи пластичну операцију носа само да би што мање личила на Софију. После овога наступала је у мањим улогама, филмо-

вима „Дечак на делфину“ и „Томбукту“ и постигла успех.

После овога је ангажована за италијанску и британску телевизију, а 1959. је склопила уговор с „Парамунтом“ за пет филмова које ће снимати у току пет година.

Остала је потпуно природна и у своје слободно време одлази у лов и подводни риболов. Није још удата ни верена али има још три сестре и брата. Сматра да са своје 23 године не вреди остати само у кухињи и справљати јело.

сеља искупили су се на обали, уплашени и погружени Стравичну тишину нарушавао је само женски плач: свака од жена била је уверена да се несрећа догодила баш њеном мужу или сину. Узвикивале су њихова имена и горко су ридале.

Кад се флотила приближила, с врха једне палме на обали, зачуо се звонак дечачки глас:

— То је Паива, Паива! Умро је!

Тада смо и ми разазнали злослутни сигнал: на једном чуно висило је на јарболу црвено једро.

Флотила је стигла и на обалу су изнели тело настрадао гњурица. Зграбљен грчевима, удавио се пре него што је ико могао да му притекне у помоћ. Као и обично, прекупци су навалили на шкољке и не окренувши главу на утопљеника.

Друга опасност која очекује гњурице је такозвана таравана.

Једном, кад смо се враћали из лова, обратио сам пажњу на једног Полинежанца који је жустро и с несмањеном енергијом црпао воду из чамца. Погледао сам боље и видео да црпе на празно: у чамцу није било ни капи воде.

— Шта је с њим? — запитам сам Тетоху.

— А, па то је Каоко — одговорио ми је. — Има таравану.

— Таравану?

— Да! Толико је много роњено да му се помутило у глави. То се многим догађа. Недавно је и мој отац добио таравану и наједном је све почео да ради наопако. Ако бих га позвао у риболов, облачио је празнично одело и узимао молитвеник. Кад бих му рекао да се лепше обуче јер идемо у храм, обукао би радно одело и одлазио да скупља мамце. Али, најгоре од свега било је то што је, кад бисмо сели за сто, наједном почињао да сипа кафу на рибу а да месо трпа у чашу.

— Какав ужас!

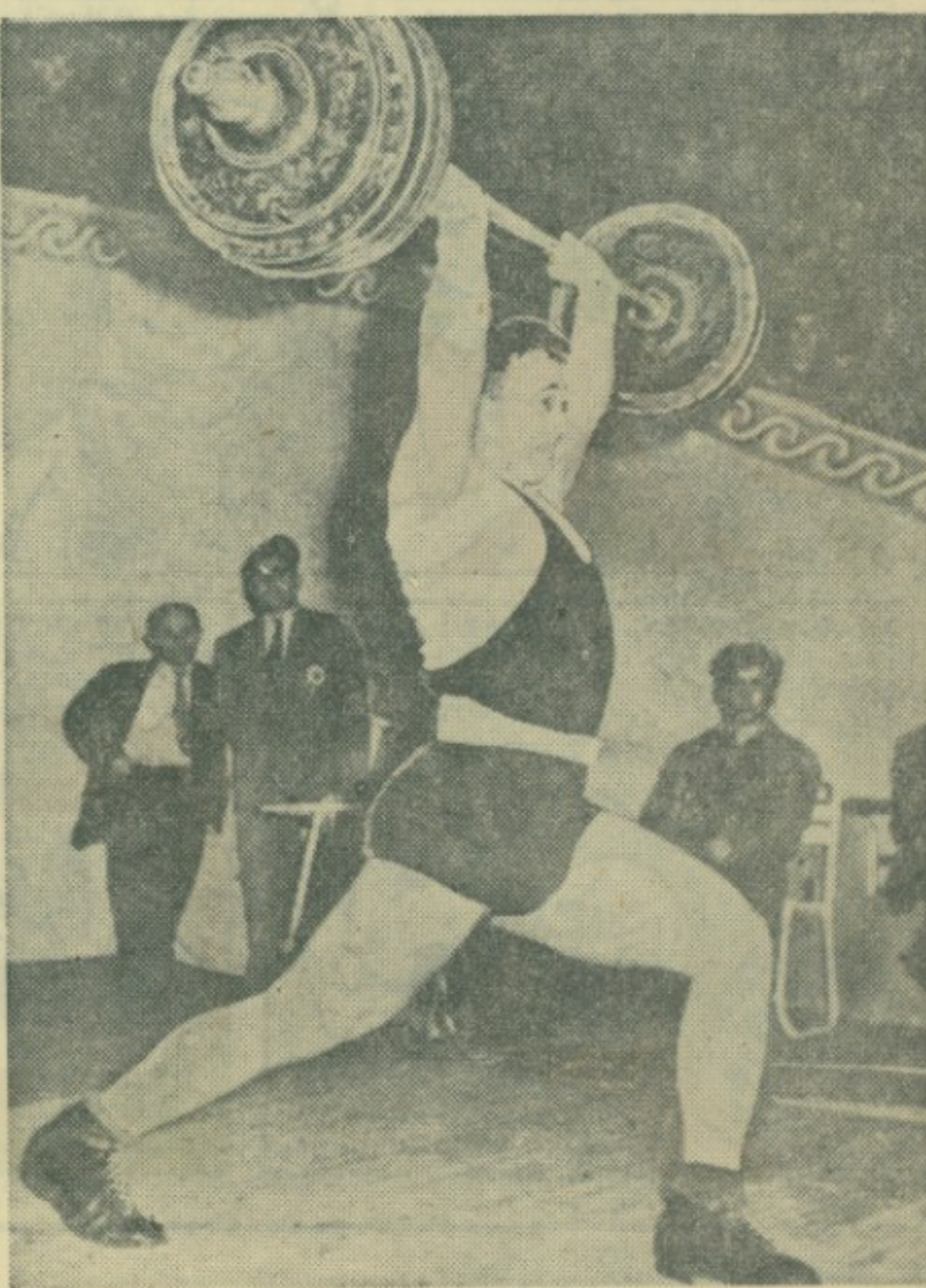
— Зашто! — зачудио се Тетоху узвику моје жене. — Сад му је боље. Али, на Такумеу има неколико људи који никад више нису оздравели. Остали су жртве тараване.

ЈАКА ЖЕНА И ЈАК ЧОВЕК

„Она је шармантна, интелигентна и јака, рекли су студенти универзитета у Саутемптону, за своју холандску колегицу, Лизи Вослеј. Последња њена жртва у чуду атлетици био је 21-годишњи Бријан Брук. После једног минута он се нашао на поду.

У дисциплини подизања тешких терета у СССР налази се на челу Јурај Власов. Он је на трима олимпијским играма постигао нов светски рекорд дижући терет од 550 килограма. На олимпијским играма у Риму он је поправио свој стари рекорд за 12,5 килограма.

«КРАЉИЦА МОРА»

Најлепша девојка је, према традицији у Самерсајду, изабрана за краљицу мора. Њу крунише прошлогодишња краљица којој мандат тада истиче

Мало канадско рибарско место Самерсајд на острву Принца Едварда може да захвали раковима што у њему влада благостање. Ових морских животиња има у изобиљу у обалским водама а то за његових 6.000 становника значи много. Сваке године се приређује славље које траје четири дана.

Само, иако организовано у част ракова, славље их нимало не штеди јер баш у те дане страдају —

хватају их у великим количинама да би се задовољили апетити људи који их једу као посланицу. Најважнија тачка фестивала је бирање „краљице мора“ о коју се почаст отимају све најлепше девојке градиња. Изабрана, с круном на глави, има права да за четири дана славља у Самерсајду управља како хоће, а сви поданици морају да јој испуњавају сваку жељу.

ПЕТ ОБРУЧА ЗА ЧЕТРНАЕСТ ДАНА

Пет пута за 14 дана затварао се обруч око Прве македонско-косовске бригаде, пет пута за 14 дана пробијала се она из окружења и настављала марш по дубоком снегу и фебруарској студени, преваливши преко 300 километара. На том путу од Егејске Македоније до близу Скопља, преко ледених урвина и стена, и под сталном борбом, борци су доживели најтеже дане ратовања.

Опокољени у завејаној планини

Са Орешке Чуке се пружао широк видик. Борци су могли пратити и најмањи покрет непријатеља који је прикупљао снаге. Бугари су двлачили појачања возовима и камионима.

Страшна вејавица је засула планину и партизанске положаје и хладноћа је постала неиздржљива. Борци су цокотали и тресли се у дубоком снегу а оружје је почело да отказује.

Бочна обезбеђења су јављала да је бригада опкољена, али непријатељ још није престао да довози нова појачања Бригади је остао слободан само један излаз: према Солунској Глави. Али тамо је снег био дубок неколико метара. Бугари су то знали и намерно оставили баш тај простор слободним.

У штабу бригаде где је била и енглеска војна мисија одлучивало се о помоћи премореним борцима.

У први мрак партизани су почели са нападом на бочеве, а онда је главнина кренула свом снагом. Непријатељ је, изненађен, попустио.

Девети дан маршевања

Девети фебруар био је и девети дан непрекидних маршева и борби. На гробу изнад Богомила дат је одмор. Борци су се груписали по јединицама, купили суварке и ложили ватре, али је пламен

брзо почео да се гаси пропадајући у снег. За то кратко време светлцање их је одало: Бугари су их приметили и засули их артиљеријском ватром. Али људи као да нису осећали опасност, дрмали су око огњишта.

Црна река, говорили су сељаци, не може се прегазити у фебруару. Партизани су је ипак прегазили и извукли се из непријатељског обруча

Из заветрине, са гробена, командант је осматрао брежуљке преко којих је требало прећи. И негде у даљини, на снежној пољани, залазило прво црне, нејасне фигуре, а онда и читаву колону. Приближавала се вису преко кога је волио њихов пут.

— Видиш ли оно? — показао је он руком комесару Дебарско-кичевског батаљона и наредио му да одмах упутити чету и одржи положај на вису по сваку цену.

Тешко је било покренути ма кога. Људи су се раскомотили, изули опанке и ноге опружили ка ватри да их, дремљиви, греју. Неки су претурали по торбама тражећи нешто за јело и гунђали уз то нешто неразумљиво.

— Не питај ко је из ког батаљона. Прикупи све што је способно да се креће. Чуку морамо одржати...

Тридесет момака се брзо расанило и загазило у целац. На вис су стигли пре Бугара иако је њихов део пута био нешто краћи.

Сукоб на снежним падинама потрајао је дуго, онда, бра

нећи се, Бугари су почели да се повлаче.

Нешто даље, ваљале су се воде набујале Црне. Прећи на другу страну значило је изаћи из обруча, предахнути и одморити се. Али Црна се још у то доба, говорили су сељаци, никако није могла газити. Једини пролаз још био је код Галишта који су Бугари чврсто држали. Једне ноћи покушали су да сломију њихов отпор, али нису успели.

Партијско саветовање у најкритичнијем тренутку

По нјој хладној и мрачној као тесто, кренули су низводно обалом реке. Иако су сатима већ ишли, никако нису добијали одмор. Комесар Спиревски је зауставио свој батаљон. И сви су послали зачас. Када се тргао видео је утабану ипусту стазу. Никога на њој. Ухватила га је језа при помисли да су остали сами.

Брзо је пробудио људе и наредио да пођу што је могуће брже. Трчали су и стигли бригаду у тренутку када се одвајала од реке крећући уз стрмен ка овчарским колибама.

Колона се вукла поспаном и споро. После сваке стотине метара поустајала. Назад, на вису, сви су попадали и поспали. Само су другови из штаба остали будни. Сан и умор су узмицали пред свешћу о опасности. Бригада је проживљавала најтеже тренутке.

Командант је сковао план. Предложио је да се одржи партијско саветовање. Говорило се о ситуацији уопште, о стању људи али и о опасности која је пред њима.

— Ситуација је критична, ипак не и безизлазна — почео је командант. Решење је у нама... Спас нам је једино тамо — преко реке. На карти сам пронашао место где се Црна сигурно може прегазити...

Скуп је одмах оживео: командантове речи су уливале веру, враћале самопоуздање. Комунисти су један за другим узимали реч. Говорили су кратко, сажето и закључили: река се може и мора прегазити.

До појаса у леденој води

Створене су четири групе. Свака је добила по једног војног и политичког руководиоца. Више их није ни било јер су четна и батаљонска руководства била преполовљена.

Борци су се похватили за руке и загазили у ледену воду. Студен их је пробијао до костију. До средине реке су још ишли добро, падали, али снажнији су их одмах прихватили и носили на рукама. Нико се није утопио.

Лакнуло је свима кад је и последњи борац прешао реку. У оближњим селима су

се мало осушили и окрепили па кренули уз стрмине Којуха.

Још у подножју планине пљчела је киша. Ношена ветром у млазевима их је шибала по лицу и натапала већ мокра, отежала одела. Убрзо се киша претворила у снег и зафијукала вејавица.

Бела смрт

Мокра одела су се заледила. Снег је био мекан и пропадали су у њега до колена. Они први који су газили целац и стварали пртину стално су се смењивали јер су посустајали. Колона је једва милела. Људи су почели да се смрзавају, а сан је притискао очи. Неки су спавали стојећи.

Један, Здравко Чучковски, пао је у снег крај пртине и кад је друг пришао да га дигне, рекао је само:

— Пустите, како је пријатно, топло... — и остао за увек нем.

— Пожури, пожури! — била је реч која се најчешће понављала у колони. А онда се наједном зачуло:

— Тражи се водич!

Онај који је дотле водио колону погрешно је пут. Други се нико није јављао.

— За четири часа бићемо на граници — рекао је најзад командант и показао правац према компасу.

Ишли су сву ноћ. Почело је да свиће, а границе нигде. Време се смиривало и грануло је сунце. Сан, знак да је почело смрзавање, хватао је људе. Присебнији су трљали другове снегом и враћали им свест и снагу. Указала се најзад граница и карауле без кровова. Остале су само зидине, али је и иза њих премореним људима било пријатно и топло. Безбедност је донела спокојство.

НА ПИЈАЦИ ПРЕ 170 ГОДИНА

Кад су Аустријанци држали Београд (1789—1791) он је снабдеван животним намирницама из Земуна. За време Турака на сву робу која се доносила из прека, наплаћивана је царина. Аустријанци су међутим укинули царинске органе који су неко време за њихов рачун наплаћивали царину и увоз је постао слободан па и снабдевање јевтиније. Али на протест из Беча, царина је поново уведена и онда су и намирнице нешто поскупеле.

По тим „скупљим“ ценама 1791. године плаћана је једна земљика 1/4 крајцара, црни хлеб 1 крајцару и четврт, бели хлеб 3 крајцаре. Један центнер (50 кг) финог брашна такозваног „мундмел“ (за колаче, пите и слично) или како су га Београђани звали мутмел стајао је 12, друга врста 8, а хлебно брашно 5 форинти. Фунта меса (450 грама) 6 крајцара, говеђи језик 14, фунта телетине 7, овчине 5, свињског меса 8 крајцара.

Једна фунта бутера (масла) 30, а фунта масти 20 крајцара, док је сланина стајала 24. Једна фунта лојаних свећа 18, један сапун 7 крајцара. Маслиново уље (1 фунта) 28 крајцара. Једно живо јагње продавано је по 2 форинте и 30 крајцара, а пар ћурки по 1 форинту и 30 крајцара. Гуске су биле још јевтиније — једну форинту, пар пловки 30, а пар кокошију 20 до 30 крајцара.

Од житарица је била најскупља пшеница (4 форинте и 40 крајцара) јечам 2 форинте и 10 крајцара, а кукуруз у клипу 2 форинте за 50 кг.

Једна фунта киселог купуса (450 гр) продавана је по 5 крајцара. Карловачко вино било је доста скупо: један ајмер (кофа) око 10 литара, старог вина стајало је 20, а новог вина 16 форинти, шљивовица 60 форинти а комовица 40.

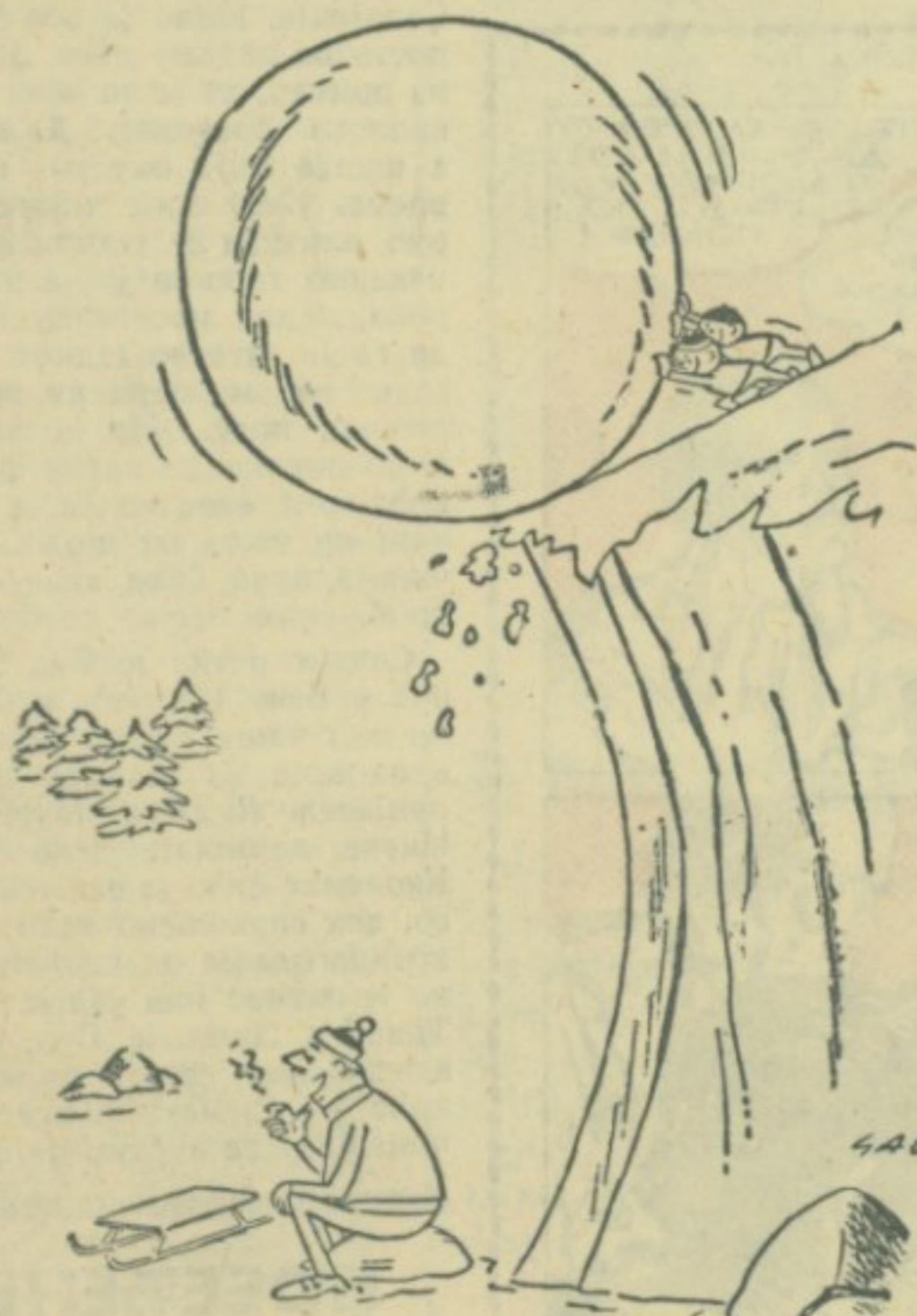
ПОЧЕТАК...

Први преглед животних намирница у Београду извршен је 1891. а 10. јула следеће године општина је издала наредбу о обавезном прегледу животних намирница, посебно млека и течности: уља, вина, сирћета и другог.

Преглед намирница вршио је општински хемичар др Александар Зега, под управом државног хемичара, старог Београђанина др Марка Лека. Општински лекари и други службеници били су одређени да обилазе продавнице и уколико им се учини да је нека намирница шкољива по народно здравље узимају су узорак за анализу.

Наредбом је било прописано да млеко продају само лица овлашћена од општине, под условом да се старају о чистоти просторија у којима се држе краве, о исправности муже као и судова за транспорт млека.

МАЛО СМЕХА

— ВАЦИТЕ ЈОШ ЈЕДНУ ГРУДВУ ПА ДА ИДЕМО КУЋИ

ЗАЛУТАЛИ ПЛАНИНАР

— ЈЕ Л' ИСТИНА ДА НОЈ ПРЕД ОПАСНОШЋУ САКРИЈЕ ГЛАВУ У ПЕСАК?
— ИСТИНА ЈЕ, СИНЕ.
— А КАКО НИКАД НЕ ЗАБОРАВИ ГДЕ ЈУ ЈЕ САКРИО?

— ДОКЛЕ ЂУ ДА ТИ ГОВОРИМ ДА СЕ НЕ ИГРАШ ШПАГЕТИМА?

ЈА, ШАМПИОН

НОВОГОДИШЊА
ОЗБИЛНА ШАЛА

И. Оглоблина

На смени две године ма-
ло сам се позабавио ра-
чунањем. То ме је довело
до закључка да сам ја по
свему несвакидашњи чо-

век. Још више од тога:
показало се да сам ја дав-
но потукао све рекорде,
како европске тако и свет-
ске. Судите и сами...

До своје педесете годи-
не препливао сам у свим
стиловима око две хиљаде
километара, подигао две-
ста деведесет две тоне те-
рета, појео пуд (шеснаест
килограма и 38 грама) соли,
разговарао телефоном
двадесет хиљада шест сто-
тина пута и попио шездесет
хиљада литара воде.

Током тих година пре-
стајао сам у лифту двадесет
дана и ноћи, прогутао
десет тона млека, појео
двадесет тона хлеба, ви-
део две хиљаде филмова,
потрошио шест хиљада
киловата електричне енер-
гије, прешао пешнице сто
хиљада километара (од то-
га сам петнаест превалио
трком).

Према најскромнијем ра-
чуну преседео сам за сто-
лом четиринаест година, о-
самнаест сам прспавао, а
око три године чекао пред
семафорима.

Даља израчунавања до-
нела су нова открића. По-
казало се да сам се већ
попео на седам Евереста,
спустио се у средиште
Земље, добио пет стотина
поклона (и исто толико
их дао), срезао тринаест
метара браде и одседео на
девет хиљада саветовања...

На тај начин, имам све
услове да тражим да ме-
ђународна светска феде-
рација званично регистру-
је моја достигнућа као
апсолутне рекорде у свим
постојећим и непостоје-
ћим спортовима гранама.

У ГРАДУ РУЖА

У целом свету се гаје руже,
али не толико као у Кап Жи-
рардоу, једној старој вароши,
удаљеној 50 километара од
места где се Охајо улива у
Мисисипи. Сама природа овог
краја је наклонена овом цве-
ћу поред кога успева још и
памук, жито и кукуруз.

Још почетком 19. века ста-
новници Кап Жирардоа су од-
лазили у Њу Орлеанс и ода-
тле доносили руже — дивље
пузавице с мирисним сомота-
стим листићима. Али, тек пре

20 година ружа је постала о-
миљена и много гајена биљка
у овом крају, па је стављена
и у грб града.

— Готово сви становници
ове вароши баве се гајењем
ружа — каже један грађанин.
Девојке одржавају парк зва-
ни „путић суза“. Током про-
лећа и јесени тај град посе-
ћују многи трговци са својим
лаким корпицама за руже о-
бешеним о штапове. У самом
граду постоји девет задруга

које се баве специјално од-
гајањем ружа.

Чланови ових задруга на-
стоје да руже стигну у све
вртове и зато поделе сваке го-
дине око 10.000 шибова. Тако
се површине повећавају и у
сезони ружа Кап Жирардо
је први ружичњак.

Пут између Кап Жирардоа,
града који је основао у 18.
веку морнар по имену Жирар-
до, и Џексона, дуг 16 киломе-
тара, сав је у ружама.

ТРПЕЗА НАШИХ КЊИЖЕВНИКА

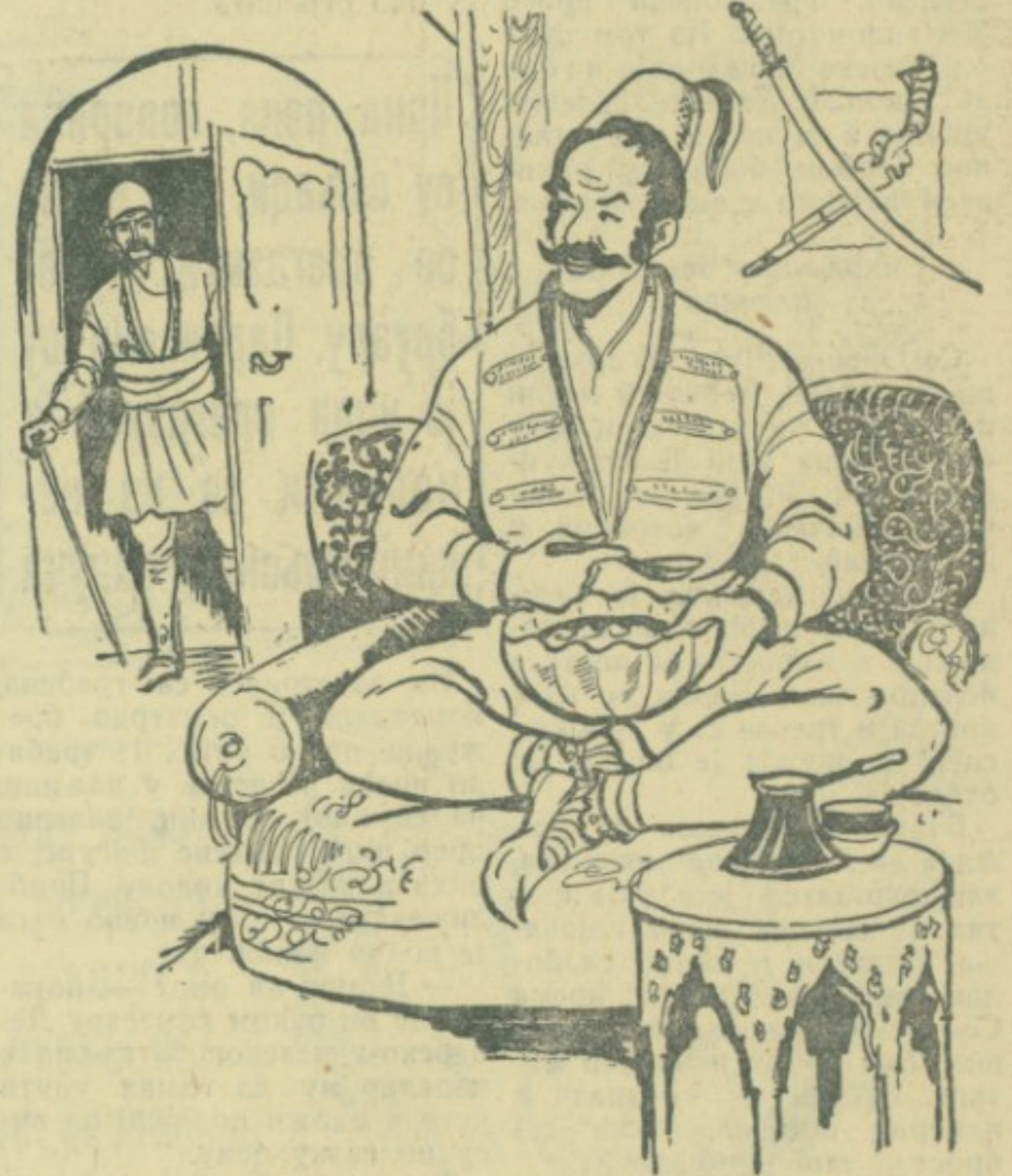
Д а наши јавни радници
нису били баш велики
гурмани потврдиће нам
ових неколико примера које
смо пронашли у старим и по-
жутелим хартијама.

Карађорђе није марио бо-
гате трпезе. Једно пиле, кри-
шка овчја сира или мало ме-
да из кошнице, била му је
највећа част, стоји у једном
запису из његова времена.
После ручка би попио једну
или две чаше вина, а пре под-
не би узео мало сувих шљива
и који гутљај ракије и то
из тиквице.

За Доситеја се зна да је
необично волео телеће шниц-
ле. Један од његових крити-
чара му је згодном приликом
пребадио толику бригу за
„благоутробије“. Поред теле-
ће шницле волео је и кувана
теста. Људи који су читали
његова дела и њима се „на-
слађивали“, слали су му че-
сто на поклон јела и пића у
знак поштовања. Постоји о
томе читава преписка са на-
стојницима Фрушкогорских
манастира па и са „гражда-
нима“ из Сремских Карлова-
ца. Један од оних који су му
слали вино, бермет и ракију,
био је познати сликар Сте-
фан Гавриловић. Иако је имао
на расположењу тако бо-
гату „софру“ Доситеј је био
према себи необично строг и
врло, врло умерен.

Јован Мушкатировић, пр-
ви скупљач наших умотвори-
на дао би „све сласти овога
света“ за једну шунку коју
би заливао старим вином ко-
је је добијао из манастира
јер је у 18. веку био мана-
стирски „фишкар“. Једном
новом настојнику манастира
Ремете написао је ово: „Ви
аки нов игуман шаљите ми
нову шљивовицу...“

Наш први историчар Јован
Рајић особито је волео рибу.
За време куге у Срему, 1795.

Трагедију »Обилић«
Сима Милутиновић
је написао за осам
дана а за то вре-
ме није ништа
окусио

У то време пише он своје
пријатељу: „Шалу проводим,
да мени штуче и шарани ска-
чу; а не питаш ли ме, лови
ли когод на Дунаву. Нисам,
не бој се, скоро у кашкину
рибље чорбе дуноо.“ Без ви-
на је некако и могао да буде
али је зато волео бермет ко-
ји му је достављан из род-
ног места, Сремских Карло-
ваца. Кад нема рибе а нађе
се у хелији где је смештен
„аусбрух“, суварак, наш исто
ричар би накваasio хлеб у ње
му и појео га у сласт.

Павле Соларић, ученик До-
ситеја и први наш писац гео-
графиче зими би поређао на
топлој пећи јабуке и печене
их јео.

Један од најумеренијих љу-
ди је био Сима Милутиновић-
Сарајлија. Имао је обичај да
пости по недељу дана. Зна се,
на пример, да је за осам дана
написао трагедију „Обилић“
а ништа није окусио за то
време. Каву није много на-
рио, али кад се једном на њу
навадио трошио ју је неуме-
рено. Један посетилац прича
да га је затекао једном како
седи на мивдерлуку прекр-
штених ногу. На ногама је
имао опанке, на глави фе: са
кићанком, завалио се, а пред
њим ни чаша ни шоља, него
чињија пуна беле кафе са у-
дробљеним белим хлебом.

Сваког петка је Вук Кара-
џић у Бечу јео рибе и попио
по коју чашу доброг сремског
вина које му је слао његов
пријатељ Лукијан Мушковић.
Иначе, најмилије јело Вука
Караџића било је свињско ме-
со, али спремно тако да се
кртина одваја од костију. Та-
ко је научио још кад је био у
Тришћу. Зими је Вук после
вечере пио своје најмилије
пиће — сремску шљивовицу
помешану са руским чајем.

ПОБЕЂЕНЕ ШКОЉКЕ

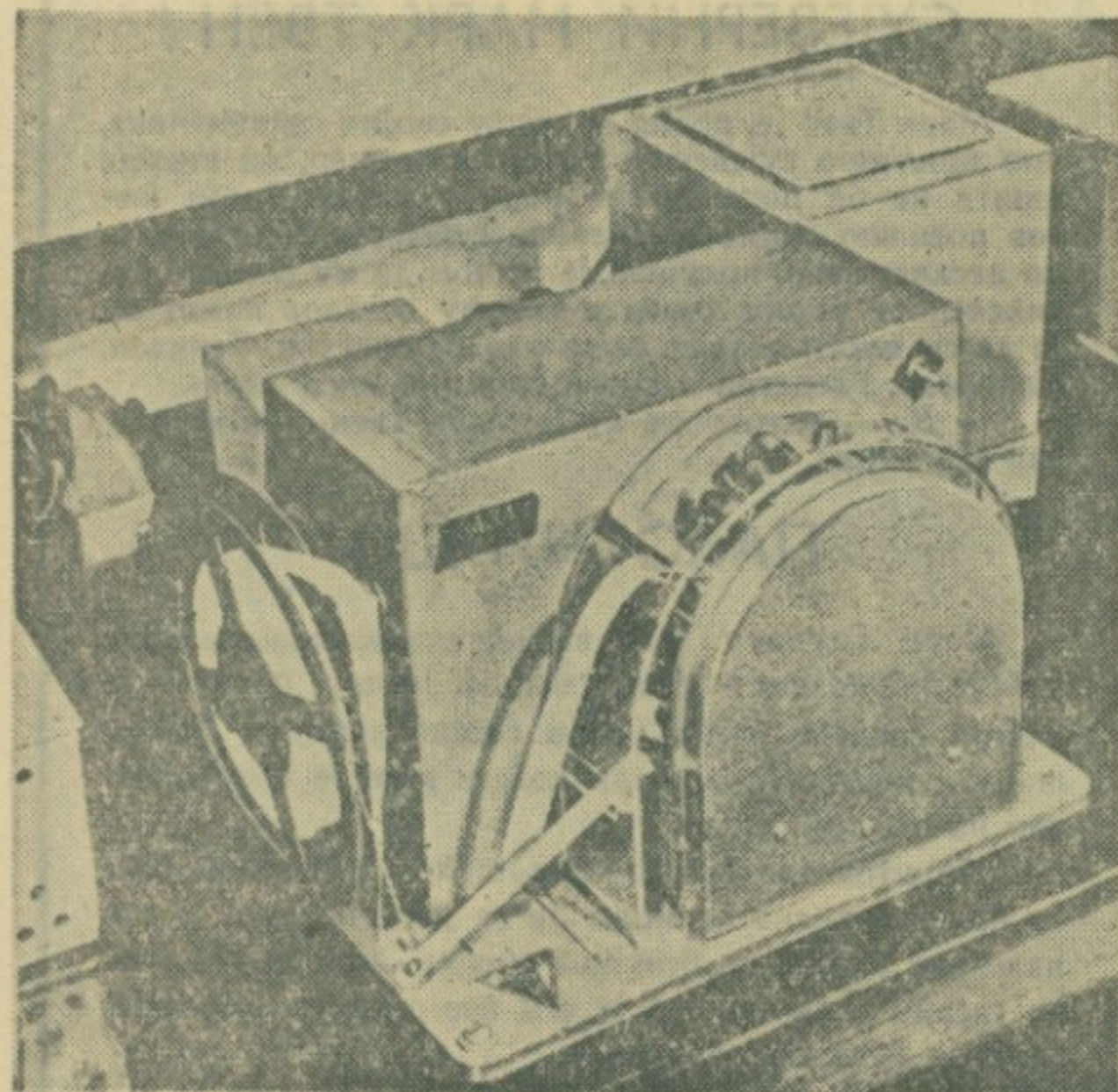
После двадесетогодишње
борбе енглеска морнарица од-
нела је једну веома значајну
победу. Њени противници би-
ле су сићушне морске живо-
тиње — шкољке и рачићи који
се, слично рњи, хватају за труп
бродова. Они могу толико да
се намноже да отежавају и
успоравају пловидбу.

Недавно је, међутим, про-
нађен нарочити хемијски пре-
парат који, помешан с бојем
за премазивање трупа бродова,
спречава да се на њему обра-
зује слој од шкољки и рачи-
ћа. Победа над овим морским
мекушцима даје могућност да
се време између два ремонта
продужи и да се брзина бро-
дова повећа.

РАТ СВЕТОВА

„СЕКРЕТАР“ ЕЛЕКТРОНСКОГ МОЗГА

На апарату које подсећа на телеграфски отпиремник налази се мала црна табла: „ФА-ЗА-1. 1961.“ Та „фаза“ у ствари је цела једна фраза, само скраћена. У целини она гласи: „ферографски аутоматски апарат за штампање знакова — модел 1.“. Мали, али веома занимљив и значајан уређај!

Данас је тешко наћи човека који није чуо за брзе електронске рачунске машине. Оне се „размножавају“ на Земљи муњевитим темпом: 100, 800, 2.000, 20.000 рачунских операција у секунду — таквом брзином раде „електронски мозгови“. И те брзине не престано се повећавају. Жмир кајући неонским лампицама, „мозак“ брзином муње „прерађује“ убачене податке и резултате најсложенијих израчунавања даје у облику колона цифара исписаних на папирним тракама.

Али, сваку од тих цифара треба „ударити“ — откуцати. И то је баш „уско грло“ наших електронских помоћника. Ствар је, наиме, у томе што

жњу младих научника и инжењера Московског електро-техничког института за везе који ради под руководством професора Горона. Они су одлучили да механички систем записивања замене електромагнетским.

По свом принципу рада нови апарат подсећа на светлеће табле какве се могу видети на великим железничким станицама и спортским стадионима. Ми притискујемо на дугмад, а на табли се пали неколико малих сијалица које образују слова или цифре. Ако се посматра издалека, добија се утисак да је натпис као „истетовиран“ појединим светлећим тачкама.

Конструктори „фаза“ — 1“ уместо табле применили су бубањ који се окреће и изнад његове цилиндричне површине поставили су магнетске главе. На тај начин добијена је нека врста магнетофона код кога се уместо траке окреће метална површина бубња. Примивши сигнале од електронске рачунске машине, магнетске главе наносе на бубањ знаке у облику малих црних тачака. Неколико таквих цртица, зависно од дужине и узамјамног положаја, образују поједине бројеве.

Али, ти тако исписани знаци још нису видљиви — њих тек треба „изазвати“, а за то се користи ситан метални прах. Прашак се прилепљује на места која су главнице својим ударом намагнетисале образујући цифре. Затим се на бубањ приљубљује папирна трака, прах се преноси на папир и тако „одштампа“ цифра. Испод бубња се налази нарочити уређај који брише ово што је већ постало непотребно.

„Фаза — 1“ ради прецизно. А брзина? Она може да буде веома велика јер се исписивање не врши помоћу механичких полуа и тастера, већ помоћу магнетског поља.

Тако су електронске машине добиле веома поузданог, тачног и брзог „секретара“.

Млади совјетски научници пронашли су апарат који ће омогућити брже регистровање рада електронског мозга

електронско-рачунске машине избацују резултате муњевитом брзином, а механички уређаји за откуцавање „вара“ добијене податке десет, па и сто пута спорије.

„Електронски мозак“ мора често да се зауставља и да чека да га машине за куцање „стигну“ или да „запамти“ све резултате и да их затим полако диктира.

То несавршенство помоћних апарата привукло је па-

Штампање једне књиге у аустралијској штампарији Џона Киртлија захтева много времена јер ради сасвим сам

Најраскошнији примерак је прво дело „Историја открића Тасманије и Новог Зеланда“ од др Роберта Фиццералда. Киртли је употпунио ово издање репродукцијама старих земљописних карата

Књиге из ПЛАВИХ БРЕГОВА

Џон Киртли је путовао 50 година по свим континентима а сада је коначно остварио своју највећу жељу: уредио је најмању штампарију на свету: 40 километара северозападно од Мелбурна. Ту умножава, ручно, ретке књиге. Можда је претерано рећи „умножава“, јер први примерак је изашао само у 20 копија. Али му се већ јављају колекционари књига из свих крајева света који се интересују за дела из Плавих брегова штампана одавном забрављеним писмом.

Специјални челик за нафтоводе

Специјалан челик за прављење цеви за нафтоводе произведен је у Сједињеним Државама. Одређени проценат ниобија додат челику тако га појачава да је у стању да издржи знатно већи притисак. Цеви од 600 мм у пречнику направљене од овог специјалног челика неће се улубити или слепити под великим притиском иако су дебеле само 5,5 до 6,5 мм. На тај начин се не само обезбеђује велима и појевтвињује цена самих цеви а тиме и снижавају трошкови око постављања нафтовода па и његове употребе.

ТЕЖАК ПРОБЛЕМ

На основу једне анкете утврђено је да 400.000 возача који се сваког дана возе аутомобилом кроз Париз губе просечно по 35 минута да би нашли слободан простор за паркирање. Они нису једине жртве загушености саобраћаја овога града. Милион и 400.000 Парижана проводи дневно по 90 минута у аутобусу који се у критичним тренутцима између 7 и 9 часова, а по подне између 17,30 и 19,30, крећу брзином од 10 километара на час. Другим речима Парижани, од којих су 90% пословни људи, просечно изгубе, услед закрчености улица, онолико дана у години колико износи њихов годишњи одмор. Ако се то време прерачуна у новац, који они иначе примају у својој служби, губитак износи око 250 милијарди франака годишње.

Израчунато је да, ако се број возила у париском саобраћају повећа још за свега 15%, пролажење ће практично бити онемогућено. Ако саобраћај није велики, потребно је 30 минута да се од железничке станице „Лион“ стигне до капије Мајо. У јутарњим часовима исти пут се пређе за 45 минута.

Колико су париске улице закрчене види се из следећег податка: довољно је да се у неком кварту отвори нов ноћни локал и у околним улицама више неће бити места за паркирање. Има и оваквих случајева: сопственик аутомобила ујутру изиђе из куће и види своја кола са предњим и задњим точком на тротоару, овако како их није оставио претходног дана. Шта се у току ноћи догодило? Возачи који нису имали довољно места за пролаз, рукама су подизали туђа кола и склањали их лево или десно од колова за.

Према статистичким подацима, у Паризу има око 500.000 лекара, инжењера и уопште пословних људи којима су кола у неку руку као алат, јер без њих не би могли да обављају своју професију. Аутомобил је потребан тим Парижанима као и телефон. Али шта с њим да раде ако не могу да га користе по вољи? Проширивањем коловоза на рачун тротоара и уклањањем дрвореда много се не би добило. Јер, главне париске саобраћајне везе начињене су крајем 19. столећа, кад је возило фијакерима и каруцама чији је број био далеко мањи но што је данас аутомобила. Укупна дужина париских улица износи 1.150 километара. Ако би се сви париски аутомобили поређали један иза другог, укупна дужина би изнела 2.500 км, а за кратко време она ће бити и 3.000 километара.

Утврђено је да се у 70% возила налази само један пут-

ник. У 90% их је по двоје, а у аутомобилу има места за 4, 5 или 6 особа и може да се креће брзином од 120 километара на сат. Значи, то су кола за друмове а не за градски саобраћај. Аутомобили дугачких и широких каросерија представљају напаст за саобраћај. Стручњаци све више долазе до закључка да су, за варош, велика кола бесмислица. То је као кад би неко употребио четворомоторни авион да би прешао 150 км.

Просечан париски власник аутомобила користи се својим возилом, углавном, за две врсте возње. С пролећа и с јесени он двадесетак пута годишње води породицу на недељни излет. О годишњем одмору са породицом одлази на море или у планину. Све то не изнесе више од 5.000 км годишње. А око 300 дана у години крстари Паризом ради послова и то потпуно сам: прелази око 50 км дневно брзином од највише 70 а најмање 25 км на сат. За тих 300 дана пређе 15.000 километара. Из тога се јасно види да за саобраћај у француском главном граду треба имати сасвим мала кола.

За последњих десет година око 360 стручњака узело је учешћа у решавању овог проблема на који су утروшили око 30.000 радних дана. И најзад су закључили да се спас налази само — у малим колима.

ГАРАЖА СЕ НАДУВА

Енглески аутомобилист кад пође на летовање не мора да брине бригу где ће да смести аутомобил. Он са собом носи и гаражу. То је шатор од лаког најлона, који када се спакује тежи само

40 кг. Скелет сачињавају цеви које се напумпају помоћу аутомобилских батерија и дају чврстину шатору, за чије је подизање потребно само 4 минута.

УМЕТНОСТ СТАРИХ ПЕРУАНСКИХ ТКАЉА

Перуански текстил, који је ткан пре отприлике 2.000 година, дакле још пре владавине Инка, и данас је постојан. Ткаље су у то време радиле нарочитим иглама, а у једном квадратном сантиметру тканине налази се до сто струкова конца у потки и до 36 струкова у основи. Избор боја и де коративни мотиви показују високи развој естетике овог народа коме могу да позавиде многи наши савременици. Старе перуанске тканине, приказане на једној изложби у Паризу, имале су сензационалан успех. Многи су са изложбе одлазили одушевљени али и разочарани што ништа од приказаних предмета није било за продају.

Текстил је ткан памучним концем и предивом од ламине и алпакине вуне. Алпака је, као што знамо, једна врста преживара који живи у Јужној Америци. Изгледа несхватљиво да су старе тканине од пре 2.000 година и данас употребљиве.

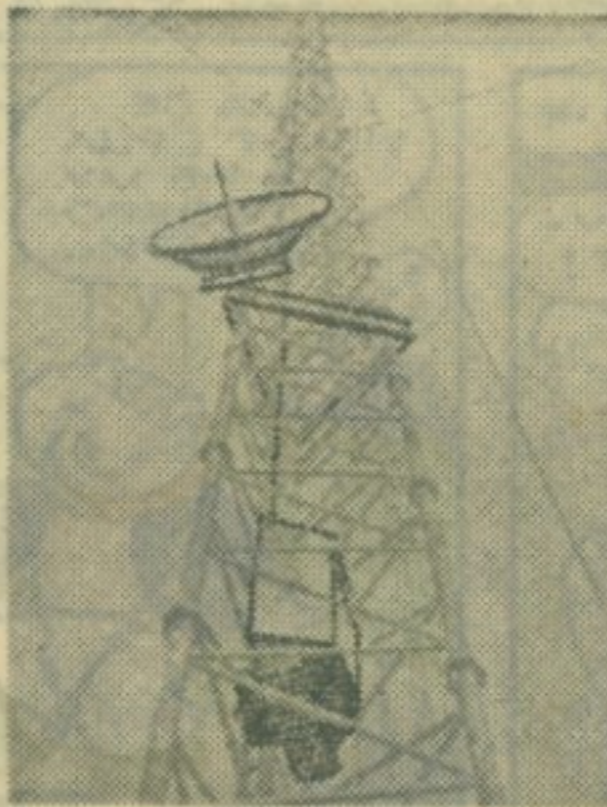
ПРИЈАТАН ДОРУЧАК

Доручкује малишан, доручкује мама... Обоје грицају исту гранчицу... Ову сцену „овековечно“ је објектив фотоапарат у једном зоолошком врту у Швајцарској. Кенгури лако подносе заробљеништво и чак се размножавају у зоолошким вртovima. Али, они су веома пашљиви и опрезни и фотографима ретко успева да са овако малог растојања сниме женку и њеног потомка који ври из њене кесе на трбуху.

ЛИФТ НА ТЕЛЕВИЗИЈСКОМ ТОРЊУ

Лифт који је за време изградње служио као покретна платформа није уклоњен и данас служи за одржавање једног телевизијског торња у Шведској. Покреће га мотор од мотоцикла, а клизи по једној шини и кочи се централном кочницом.

АТЛАС ЗА ПЛОВИДБУ И ЛУКЕ

Институт за пловидбу из Бремена издаће ове јесени први „Светски атлас за пловидбу и луке“ на енглеском језику. У њему ће се налазити карте свих лука на свету. Поред

тога налазиће се и обавештења о капацитету свих поморских бродоградилшта, интернационалном саобраћају и капацитету претовара у разним лукама.

КОЛИКО ПЕРА

Пловка има на телу 1.491.609 пера! Податке ове врсте даје дански орнитолог Херлуф Хансен: тако врабац има свега 2.551 перо. Друга његова пребројавања дала су ове ре-

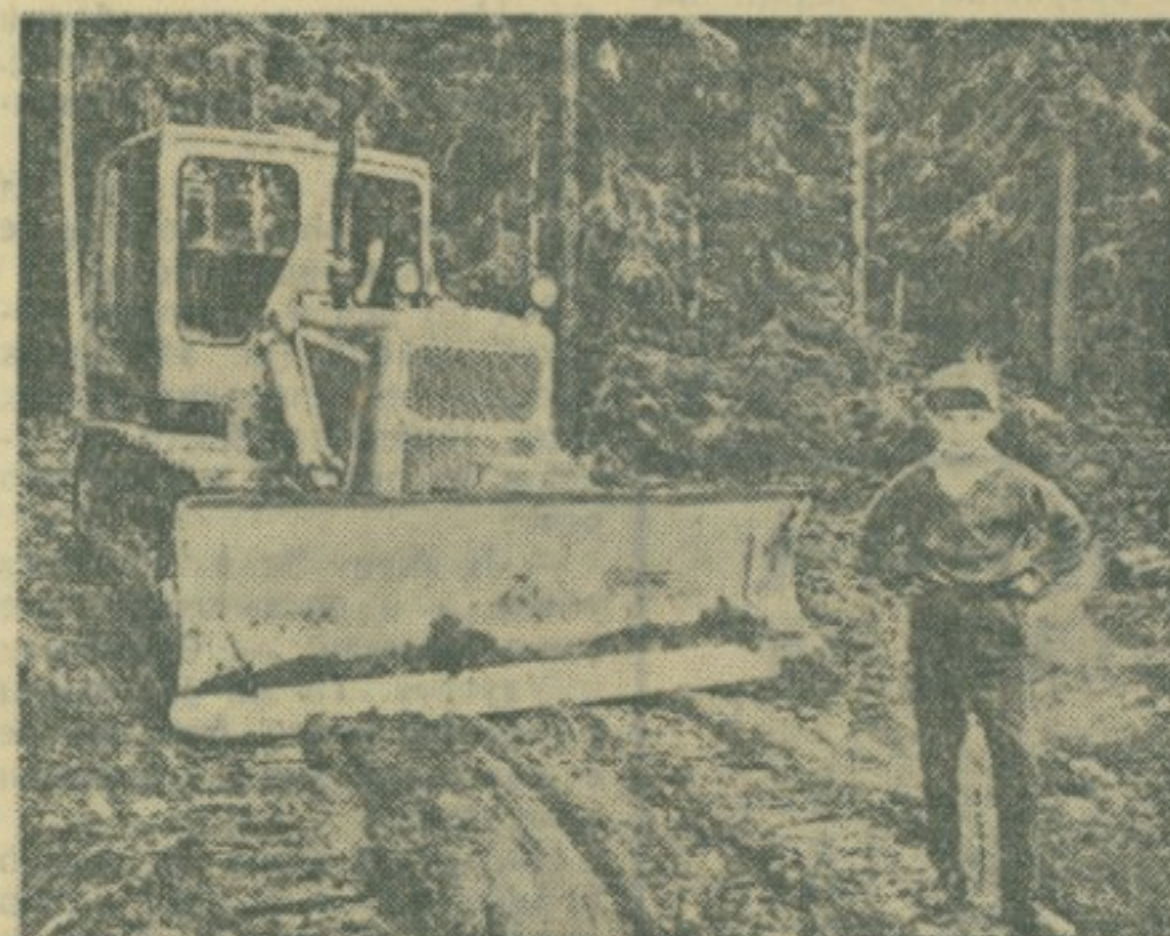
зултате: сеница у пролеће има 2.665 пера, а у јесен 3.011; шева има 4.496 пера, а код три различите врсте папагаја број пера креће се од 2.400 до 3.384.

НАЈМЛАЂИ ТРАКТОРИСТА НА СВЕТУ

Томас Стернер, седмогодишњи дечак живи са својим родитељима у селу Стигтомта, недалеко од Штокхолма. Иако мали он управља булдожером јер је стекао и званичну потврду од саобраћајних власти.

Ако би га неки саобраћајац запитао: — Шта радиш, дечаче, на толикој машини? — он би мирно извадио своју дозволу и одговорио: — Изволите се уверити да сам овлашћен за возњу трактора и сличних возила.

Међутим, ниједан полицајцац га више и не пита ништа, јер не само они него и свако дете зна да су његове исправе у реду. Само, за издавање докумената за возњу малом Томасу био је потребан и краљевски декрет јер седмогодишњи дечак иначе не би смео да управља тако огромном машином.

Мали Томас крчи грмље у шуми свог оца. Са задовољством, готово од шале и играјући се он замењује много коњских снага иако није баш лако управљати овим „горостасом“

Већ у рану зору Томас одлази са оцем у шуму. Пошто су степенице на огромној машини подешене за дуже ноге он мора да се успуже до седништа,

Слободан је тек пред сумрак, али и задовољан и поносан пошто је раскрчио добар комад тла који ће послужити за прављење улице.

ПОТЕРА У СНЕЖНОЈ ПУСТИЊИ

Пробијали су се кроз снег и лед, за четири дана прелазили по једну миљу док нису пронашли човека који је рекао: овде су убице

У међувремену Улуксук је нестао из села. Илавиник је дознао да је он са својом запрегом кренуо кроз најбеспутнији крај. Инспектор Дени није губио времена — кренуо је сам а својим људима препустио да чувају Сумисијака. Ускоро је наишао на траг бегунца. Настала је трка кроз ледену пустињу. Изненада ветар је постао јачи и ускоро настаде мећава.

На самој ивици једне велике пукотине траг је изненада нестао. Инспектор Дени пажљиво разгледа другу страну уска, али нигде није могао да открије никакав траг.

Кад се већ мирио са поразом сину му идеја: одреди правац ветра и пође у његовом смеру.

Није прошло ни пола сата, а инспектор кроз мећаву при мети силуētu запрете. Сада је био сигуран да му бегунац неће умаћи. Потера брже псе и пресече му пут. Улуксук, без отпора пође ка селу са инспектором Денијем.

У насељу их дочека велика група Ескима. Неколико старца се издвоји и приђе инспектору са речима:

— Ми смо већали и одлучили да Сумисијак и Улуксук треба да пођу са белим људима.

— Како сте успели тако брзо да ухватите Улуксука? — упиташе га. — Нико у селу у то није веровао. Он је рођен у овом крају и суровост живота учинила га је лукавим и сналажљивим.

— Баш та његова лукавост ми је и помогла — одговори инспектор Дени. — Али није знао да и ја познајем многе трикове па сам погодио и његов.

је, њихова пловидба је била врло спора, тако да кад би се увече окренули, могли су да виде на обали свој претходни логор.

Када је ледени арктички ветар отпочео да сече, знали су да морају прекинути путовање и направити зимовник. Инспектор Дени и његови људи склонили су се у један рукавац језера. У снегу су ископали рупу и направили игло. Са првим наговештајем пролећа кренули су даље, али копном прекривеним снегом и ледом. Овај пут био је још тежи: запрете паса су споро вукле препуне саонице. Често су људи морали да силазе и да носе намирнице на леђима. Али крајем априла 1916. године угледали су Арктички океан.

У једном ескимском селу инспектор Дени сусрео је каплара Бруса, који је по истом задатку био послан — да трага обалом острва Хершел. Брус је сакупио неке податке, и чак нашао кабиницу несталог Ривнера са његовим именом. Али он ништа више није дознао.

На трагу убица

Инспектор Дени био је упоран. Знао је да мора да нађе преступнике, макар они живели и на некој изгубљеној санти леда. Стрпљиво су он и његов преводилац пролазили кроз удаљене ескимске насеобине, од села до села, од логора до логора. Распитивали су се код Ескима и ловаца о несталим истраживачима, трагајући и за најмањим податком. Али нису ништа ново дознали.

Једног дана кад стигосе у неко удаљено ескимско село, тумач Илавиник започе разговор са једним домороцем.

— Не радиш ли ти са белим човеком? — пресече га овај.

— Да — одговори Илавиник.

— Чуо сам за вас већ од једног мог рођака, који је недавно допловио чамцем...

Реч по реч и разговор постаде отворенији. Илавиник је сваку реч преводио инспектору. Изненада Еским се окрете инспектору и узбуђено рече:

— Ја знам. Знам... ко су убице. — и, после малог оклевања, настави: — Сумисијак и Улуксук. То ми је једном Сумисијак рекао. Ако ово не кажем вама дух ће казнити цело село.

Инспектор Дени је убрзо пронашао Сумисијака како оправља свој чамец. Када је Еским приметио полицајца, очи му се унезвереше од неизрецивог страха. Очекивао је да на лицу места буде убијен, али је ипак одмах признао:

— Улуксук и ја нашли смо их двадесет пет миља узводно одавде. Била је снежна мећава, а они, залутали неколико миља изнад Крвавих во-

допада, нису знали пут до насеља. Били су болесни и изнемогли. Улуксук ми је рекао да они дозивају зле духове и да их треба убити. И ја сам се уплашио да они не убију нас... И тако...

АНЕГДОТЕ

СУЈЕВЕРНИ МАРК ТВЕН

Марк Твен је, према причању својих савременика, био прилично сујеверан. Тако, на пример, он никада ништа не би почињао да ради у петак. Један његов познаник, коме је Твеново сујеверје било потпуно несхватљиво, покушао је једном да му докаже бесмисленост таквог става и између осталог навео му је да су многи велики људи као Вашингтон, Тенисон, Наполеон, Гледстон и други били рођени у петак.

— Да — одговорио му је Марк Твен — и зато су сви већ умрли.

ПАКОСНИ ШО

Џорџ Бернард Шо, велики енглески књижевник који је био познат по свом оштром језику, написао је једном следеће писмо неком гостионичару у Девонширу и послао га по свом колеги који је тамо одлазио на одмор:

„Поштовани господине, ваш хотел је лош, собе су прљаве, храна не може да се једе, послуга је непажљива а цене до безумља високе. Али, можете бити сасвим спокојни јер ја сам вас свим својим колегама од срца препоручио.“

ФРАНЦУСКА ЛОГИКА

Жан Ануј, француски драмски писац који обично сам режира своје драме, веома је скроман и бојажљив. Једном, за време једне пробе, рекао је једном глумцу:

— Ова сцена нимало није добра. Не знам да ли је то моја или ваша грешка.

На то му глумац одговори:

— Мора да је то моја грешка. Ви никад не грешите, господине Ануј.

— Штета, велика штета — уздахну писац — јер у том случају мораће неко да вас замени у тој улози.

ЦЕНА УРАНОВЕ РУДЕ

Комесаријат за атомску енергију у Француској одредио је цену за руду у којој има најмање 0,15% урана. Килограм такве руде плаћаће са 2.000 старих франака. Ако у руди има 0,2% урана, килограм руде исплаћиваће се 4.000 франака. Ова тарифа важиће до 1. јануара 1967.

»Замак«
ОД 172.850
ШИБИЦА

Службеник једне бечке петролејске компаније М. Карло Шлехта, пре годину дана упутио је преко једне аустријске радио-станице апел: „Молим да ми пошаљете што можете више употребљених шиблица.“
Примио је огроман број и после пажљивог одабирања издвојио 172.850 шиблица од којих је начинио овај минијатурни замак на два спрата, ук

решен чак с поља баштенских дрвџа. Осим шиблица једино је још употребио лепак који и држи ову необичну грађевину.
Шлехта је за израду овог малог ремек-дела утрошио 2.300 часова и наравно много добре воље и стрпљења. Замак се сада налази на једној изложби у Бечу.

КАО ЖИВА...

У америчким робним кућама продаје се нарочита врста дечјих лутака од специјалне пластичне масе која, када се изложи сунцу, поцрни исто као и људи. Међутим, чим се таква лутка врати у хлад не на „кожа“ поврати првобитну боју — ружичастобелу.
Творци ове лутке кажу да овај њихов изум не представља само једну занимљивост, већ су их правила и зато што помаже родитељима да лакше наговоре децу да се сун-

чају, особито када им је то препоручено из здравствених разлога.
Приликом куповине, продавци у робним кућама излажу лутке са осетљивим лицем од пластичне масе вештачком сунцу — кварц лампи, како би се мале муштерије увериле „на лицу места“ да њихова нова лутка поред тога што може да „спава“ и да „кмечи“, може и да поцрни на сунцу и после опет да побели.

ПОД УСЛОВОМ

„Продаје се кућа за 88 центи“ — пише на великој табли испред једне велике и лепе зграде у Ситлу у држави Вашингтон. Ко год ово прочита застане и у неверици се упита — није ли то

неукусна шала? Не! Једно удружење намерава на томе земљишту да сазида стамбени блок и продаје ову троспратницу за мање од једног долара под условом да је купац уклони за шест дана.

ПРИЧА СЕ

Има разних прича како су неке велике силе дошле до својих поседа. Ево једне која је везана за судбину острва Фици.

Половином 19. века, када је у граду Суви владао поглавица Такомбау, славењ је 4. јула амерички државни празник у америчком конзулату. На тој свечаности, веома бучној, био је и поглавица Такомбау. Међутим, нечијом непажњом једна запаљена буктиња је изазвала пожар. У спасавању су учествовали сви, али је конзулат ипак био добрим делом уништен и узгред још и опљачкан. Нешто је упропастила ватра, а нешто „спасиоци“.

Због свега тога амерички конзул поднео је тужбу и тражио одштету од 5.001,38 долара. Поглавица му није могао да исплати ту суму, па се захтев америчког конзула доцније попео на 45.000 долара. Уместо толике суме поглавица је понудио сва острва, али је конзул одбио тражећи новац. Тада се Такомбау обратио енглеском конзулу и овај је обавестио Лондон да острва Фици могу постати енглеска, ако би се поглавици дала сума од 50.000 долара да би исплатио дуг Америци. Енглеска администрација вукала је ово питање све до 1874. године када су исплаћени дугови поглавице Такомбау и острва Фици дефинитивно постала енглеска.

Иначе, острво Фици, северно од Новог Зеланда, открио је Адел Тасман 1643. године, а 1774. године посетио их је и Џејмс Кук. Британски посед постала су 1874. То је читав архипелаг од 322 острва. На-

сељено их је 108. Целокупна површина свих острва износи 18.233 квадратна километра, а према попису од 1956. на њима живи око 350.000 становника: Индијаца, Фицијаца, Ротумаца, Кинеза, белаца, Меланезана, Полинежана и других. Главни град је Сува. Шећерна трска, банане, кокосова палма и ананас су главне културе. Становништво се храни углавном пиринчем. Сточарство је добро развијено, а рударство и индустрија у приличној мери.

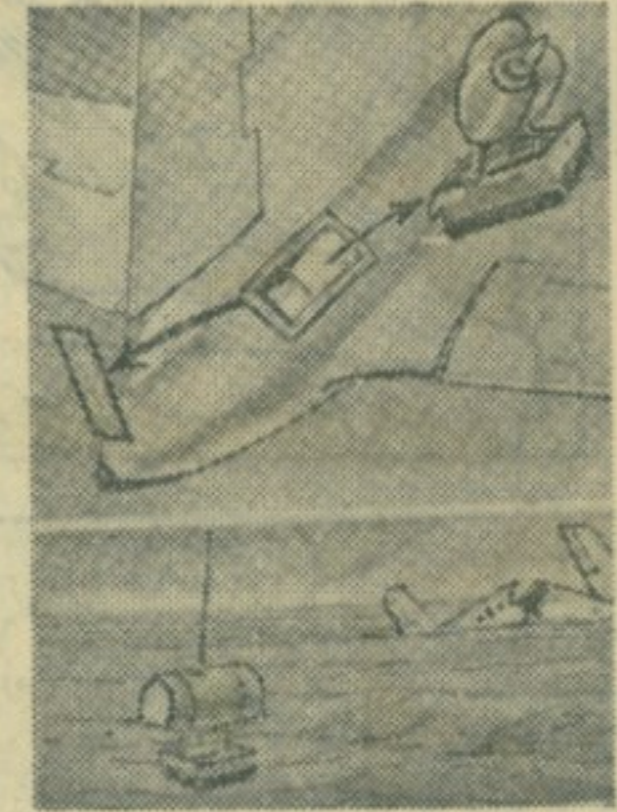
БЕРНАР И ФЕРНАДЕЛ: 353 ФИЛМА ЗА 80 ГОДИНА СНИМАЊА

Арман Бернар, који је углавном познат само у Француској, и Фернадел, кога познаје цео свет, играли су до данас укупно у 353 филма. Бернар, који је сада у 67. години, почео је да игра на фил-

ЗАШТО ЈЕ ДОШЛО ДО НЕСРЕЋЕ

Ваздушне катастрофе су трагичан догађај а њихова трагичност је баш у томе што се најчешће не може установити њихов узрок па самим

тим ни спречити сличне незгоде у будућности: Сада се пошло мало напред у том погледу. Нови електронски систем бележи рад сваког инструмента у авиону за време летења. Ако дође до краха кутију са подацима о раду инструмента избаце експлозивна пуњења и она падне на земљу или воду. Кутија емитује радио-сигнале а на мору флуоресцентне зраке тако да се може лако пронаћи. У њој је трака на којој је забележен рад 300 разних инструмената у току 160 часова што је довољно и за најдужи лет.

Јесте ли већ чули да...

... у Јапану постоји права манија телефонирања, нарочито у Токију. Њихови телефонски разговори трају ретко кад мање од 15 минута. У кафанам, радњама и хотелима сматра се као неучтивост наплаћивање разговора, а кад

се из јавних говорница тражи број од службеника он препоручује да се остави, по завршеном разговору одређена сума у малу кутију испод апарата.

... у старој Грчкој деца су полазила у основну школу кад би навршила прву десетину година свог живота.

... врапци се спасавају од копања бежањем у жбуње. Међутим, на свим пољским чистинама страх их натера да по

траже други начин — они се зачас сакрију у мише рупе. Отуда је и потекла изрека: „Сатерао га у мишу рупу“.

... на Плутону дан траје 6.390 наших дана. Наиме, толико је времена потребно да се ова мала планета окрене око своје осе.

... на висини од 20 километара изнад Земље просечна температура износи минус 60 Целзијевих степени, а на 1.000 метара испод земљине површине плус 50 степени.

... грожђе је према испитивањима научника

прво воће које је човек почео да гаји.

... кит кашелот или уљешура може да остане под водом 106 минута не дишући. Пре него што зарони он дубоко удахне 60 до 70 пута.

... Ескимпи, који се хране искључиво месом, не бацају рибе главе и кости већ их кувају док сасвим не

омекшају па их затим једу. На тај начин они у организам уносе потребне количине калцијума кога у месу има веома мало.

... у старој римској војсци бегунцем се сматрао сваки онај војник који би се толико удаљио од логора да није чуо знак трубе. Чак и такви бегунци кажњавани су смртном казном.

... у току једног минута кроз разне поште

на свету прође просечно 500.000 писама.

... америчке јаребиче спавају у јату на земљи и то поребане у круг, с реповима окренутим према средишту. У случају узбузне оне су истог часа спремне да полете а да се међусобно не сударе.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста колача; 5) наша река; 6) река у Сибиру; 8) азијски номадски народ; 10) разум; 12) име перуанске певачице; 13) град у Истрији; 15) два слова; 16) наша река; 17) врста рибе; 19) допрема; 20) мањи одред војника; 22) острво на Јапану; 23) бугарски песник; 25) део; 27) француски песник; 28) лична заменица; 29) отоман; 30) језеро у Северној Америци; 31) иницијали нашег књижевника („Царев краљевина“); 32) личност из Пушкинове поеме „Цигани“; 33) слово латинице; 35) трчање у природи; 36) река на Кавказу.

Усправно: 1) повреда; 2) лична заменица; 3) музичка нота; 4) показна заменица; 5) драма од Пушине; 7) град у Аргентини; 9) острво у Егејском мору; 11) неко ризио растине; 12) студент; 13) предлог; 14) позната шумска повијуша; 18) повод; 21) мушко име; 23) немаштина; 24) јеzero у Турској; 26) нестручњак; 30) место у Срему; 32) река у Француској; 34) истурени део копна у мору; 35) хемјјски знак за криптон.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) рак; 3) воз; 5) сам; 7) ритам; 8) твиз; 11) дога; 12) Индус; 14) коњ; 15) ко; 16) кап; 17) на; 18) спрат; 20) лек;

21) рит; 22) пет; 23) кас; 24) момак; 26) ов; 27) Бар; 28) ра; 29) Ант; 31) карст; 33) лорд; 35) Зета; 36) аскер; 37) Авр; 38) Тар; 39) ало.

Усправно: 1) равноправност; 2) амид; 3) вид; 4) оток; 5) заговорност; 6) Стикс; 7) мањак; 10) дукат; 13) сат; 19) рис; 20) лем; 23) пораз; 23) ковала; 24) мак; 25) катар; 30) трка; 32) реал; 34) дер.

НАПРАВИ САМ

ВЕСЕЛЕ ВЕШАЛИЦЕ ЗА ОДЕЛО

Са мало спретности и мало више стрпљења можете начинити лепе вешалице за одећа које ће у ваше ормане унети пуно ведрине. Главе за ове вешалице начинићете од исслужених пинг-понг лоптица на којима ћете, једну према другој, пробучити две рупе. Нацртајте на лоптицама весела лица, а косу од вуне или лане (рафије) залепите каквим лепком (најбоље Охо). Крајницу начините од фила, коже или јачег штаба.

Кад главина буде готова, одвртите гвоздену куку са вешалице, провучите је кроз рупе које сте

начинили на лоптици а затим је опет зашрафите. Поред модела које вам дајемо, на лоптицама можете нацртати лица ва-

ших старих „познаника“ Бима и Бума, као и других јунака из стрипова и књига.

ТЕЛЕГРАФ У СОБИ

Кад се помена телеграф одмах се помисли на велику раздаљину и на апарате који раде на електричном принципу, мада не треба заборавити да је за прави неопходно и једно и друго. Али он може да послужи и као

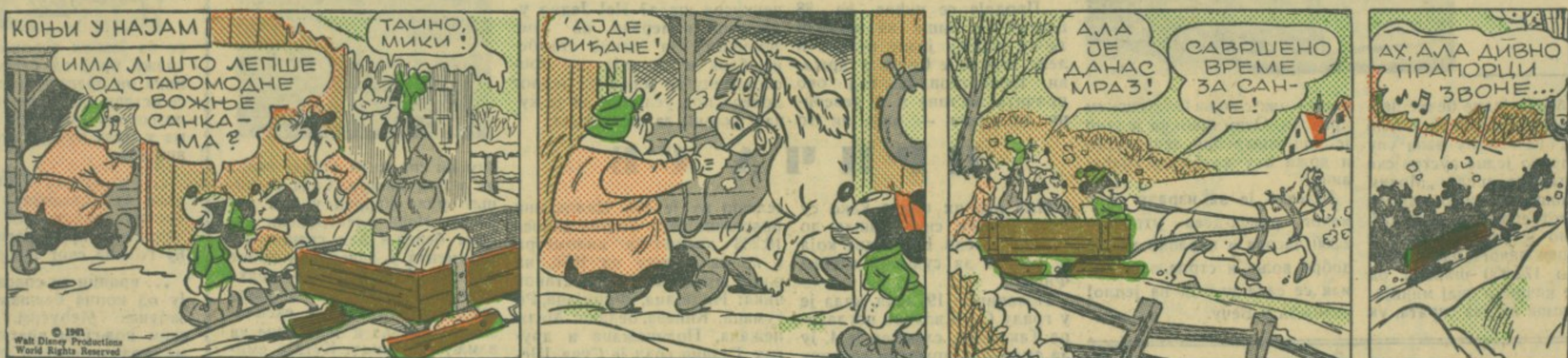
разноада у соби ако учествују најмање двоје у игри. Од материјала је потребан само комад картона и казала. На чврстом картону нацртајте колики хоћете круг и упишите 22 слова азбуке и 10 цифара, а у средини наместите једну иглу или каз-

ку са неког старог часовника, као што се види на нашем цртежу, која ће моћи да се слободно окрене. С друге стране овог круга, која се, јасно, не може видети ставите на истим местима исте цифре и иста слова. Другу иглу мора да буде иста као и она испред вас којом управљате. Ево због чега: другу страну круга посматра ваш друг и он чита цифре и слова која ви означавају.

Препоставимо да ви преносите поруку. Наместите се прво иза ваше кружне слике

и ставите иглу на прву цифру или слово. Ваш пријатељ ће видети шта означава игла и бележити на једном папиру све знаке узастопно. За неопходне знаке: „крај поруке“, „на тебе је ред да примиш поруку“ итд, потребно је да утврдите знаке. На пример: „крај поруке“ — потпуно обрните иглу у једном смеру а за други — у обрнутом смеру. Ако хоћете да вежбају по Морзевом систему онда замените слова и цифре тачкицама и цртицама које одговарају словима.

Ква-Ква!

увећује Паја Патак

ТЕК ДРУГИ

Шила је дошао у продавницу половних аутомобила да потражи место.

— Ја сам најбољи продавац на свету! — хвали се он.

— Добро, — рече му власник радње — ако успеш да продаш ова кола прилићу те у службу.

После две недеље Шила је поново дошао али покуњен.

— Морам да вам при знам — рече он трговцу — да сам тек други продавац на свету.

— А који је први?

— Онај који је успео вама да утрати овај аутомобил.

ЈАДНА КЕЏЕЉА

Микијев сестрић Мића враћа се кући са кеџељом пуном рупа.

— Где си се тако исцелао? — пита га Мики.

— Играли смо се мле кара и ја сам био сир с рупама.

ДЕЧЈА ЛОГИКА

Гаја је требало да устане у седам ујутру, али како ни у пола осам још није дошао на доручак ука Паја се пожури да га пробуди.

— Гаја, ти си се успавао — рече он. — Зар ни си чуо будилник?

— Нисам — одговори Гаја сањиво. — Он је сигурно звонио док сам ја још спавао.